

ŠKOLSKÝ KLUB DETÍ AKO PRÍLEŽITOSŤ NA KOMPENZAČNÉ FORMY DOPADOV PANDÉMIE

EFEKTÍVNA EDUKÁCIA V ŠKOLSKÝCH KLUBOCH DETÍ

ŠKOLSKÝ KLUB DETÍ AKO PRÍLEŽITOSŤ NA KOMPENZAČNÉ FORMY DOPADOV PANDÉMIE

EFEKTÍVNA EDUKÁCIA V ŠKOLSKÝCH KLUBOCH DETÍ

Publikácia vznikla spojením tímu metodikov a pedagogických zamestnancov z praxe. Výnimočné poďakovanie patrí autorskému tímu vychovávateľiek za ich ochotu podeliť sa o svoje profesionálne skúsenosti, ktoré môžu byť inšpiráciou pre iných. Uverejnené aktivity vychádzajú z ich odborných poznatkov a zároveň odzrkadľujú vzácne osobné životné skúsenosti.

Vydané Štátnym pedagogickým ústavom v rámci realizácie Plánu obnovy a odolnosti, ktorý je financovaný Európskou úniou – NextGenerationEU.

ŠKOLSKÝ KLUB DETÍ AKO PRÍLEŽITOSŤ NA KOMPENZAČNÉ FORMY DOPADOV PANDÉMIE

EFEKTÍVNA EDUKÁCIA V ŠKOLSKÝCH KLUBOCH DETÍ

Autori aktivít: Martina Bubánová, Monika Gluzeková, Erika Jakubíková, Mgr. Janka Körtvélyesiová, Zuzana Kubeková, Ľubica Loučicanová, Zuzana Malová, Janka Miháliková, Sona Pavúková, Katarína Petényiová, Mgr. Lucia Purdová, Zlatica Sulačková, Ingrid Téglásová

Odborný garant: Mgr. Gabriela Zábušková

Odborní konzultanti: Mgr. Adriana Šišková, Mgr. Miroslava Višňovská, PhD.

Odborná spolupráca: Mgr. Jana Burcinová, Mgr. Natália Priškinová, PhD., Mgr. Ľubica Ťapajová

Jazyková korektúra: PaedDr. Renáta Somorová

Grafická úprava: Roman Štefanka

Titulná fotografia: Zuzana Kubeková

V roku 2022 vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Riaditeľka: Mgr. Miroslava Hapalová

Prvé vydanie: 2022

ISBN: 978-80-8118-285-3

EAN kód: 9788081182853

Počet strán: 84

Zdieľanie alebo iná distribúcia diela, alebo jeho častí je akýmkoľvek spôsobom bez výslovného písomného súhlasu autorov porušením autorského zákona.

OBSAH

ÚVOD	4
SÚBOR VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT V ŠKD	6
Mediálna výchova	6
Finančná gramotnosť.....	12
Čitateľská gramotnosť	14
Hra Domino v príprave na vyučovanie (slovenský jazyk)	21
Tvorivý denník	25
Dramatická výchova - výroba bábok	30
Prosociálna výchova	34
Environmentálna a regionálna výchova	42
Výtvarná a pracovná výchova	46
Dychové a relaxačné cvičenia	51
Celoklubové aktivity – ÚLIKIÁDA	58
Práca s pojmovou mapou	60
ZÁVER	64
OBRAZOVÉ PRÍLOHY	65
Príloha č. 1: Dramatická výchova – výroba bábok	65
Príloha č. 2: Environmentálna a regionálna výchova	75
Príloha č. 3: Výtvarná a pracovná výchova	77
Príloha č. 4: Práca s pojmovou mapou.....	82

ÚVOD

Pandémia COVID-19 nám ukázala potrebu flexibilne a operatívne reagovať na nové podmienky v spoločnosti a upriamila pozornosť na už dlho diskutovanú oblasť modernizácie a digitalizácie školstva. Napriek tomu, že množstvo škôl sa dokázalo s prerušením vyučovania v školách veľmi dobre vysporiadať a realizovali dištančné i hybridné vzdelávanie na vysokej úrovni, niektorých žiakov, najmä vzhľadom na ich materiálne zabezpečenie a rodinné podmienky, nebolo možné plnohodnotne zapojiť do dištančného vzdelávania.

Na základe online dotazníkového prieskumu určeného pre riaditeľky a riaditeľov základných škôl, ktorý realizovala Štátna školská inšpekcia vyplýva, že dištančného vzdelávania sa nezúčastňovalo približne 5% žiakov zo 192 škôl, ktoré vyplnili dotazník. Podiel nezapojených žiakov bol rôzny nielen v jednotlivých krajoch, ale bol ovplyvnený najmä sociálnymi charakteristikami žiakov. Za najčastejšiu príčinu respondenti označovali nedostatočnú podporu rodičov, vrátane zlej sociálnej situácie v rodine, ďalej chýbajúce alebo nevykonné internetové pripojenie a chýbajúce technické zariadenia (PC, notebook).¹ Uvedené podmienky patria k jedným z dôležitých faktorov, ktoré prispeli k tomu, že v súčasnosti stále pozorujeme pomerne veľkú nevyrovnanosť v dosiahnutých vedomostiach a zručnostiach u jednotlivých žiakov. Mimoriadne prerušenie vyučovania od 26. 10. 2020 do 17. 5. 2021 a následné časté prechody z prezenčného na dištančné, prípadne hybridné vzdelávanie mali vplyv aj na narušenie sociálnych vzťahov v jednotlivých školských kolektívoch.

Z tohto dôvodu Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pristúpilo k zavedeniu podporných opatrení, ktoré mali za cieľ zmierňovať dopady tohto krízového obdobia. Jedným z prijatých opatrení bola aj možnosť zapojiť sa do výzvy "Kompenzácia poplatku v školskom klube detí za žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a v hmotnej núdzi" realizovanej z prostriedkov Európskej únie cez Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Prioritným cieľom výzvy bolo odstránenie hlavnej prekážky pri zapojení sa žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do školského klubu detí, ktorý pre nich vytvára vhodné príležitosti k opakovaniu a prehĺbovaniu poznatkov v rámci prípravy na vyučovanie. Primerane zvolenými aktivitami v školskom klube detí získava škola príležitosť, ako hravo a efektívne podporiť vzdelávanie svojich žiakov a prispieva tak k vyrovnávaniu rozdielov v úrovni vedomostí a zručností, ktoré sa v dôsledku pandémie ešte viac prehĺbili. Dôležitá je pritom spolupráca všetkých pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí pracujú so žiakmi v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu.

Predkladaná metodická príručka si kladie za cieľ ponúknuť konkrétne príklady aktivít, ktorými môžu vychovávateľky/vychovávatelia hravo prepájať voľnočasové aktivity v školskom klube detí s vybranými vzdelávacími oblasťami štátneho vzdelávacieho programu tak, aby podporovali nielen rozvoj vedomostí, ale vytvárali podmienky aj na rozvoj sociálnych kompetencií žiakov, jazykových a komunikačných kompetencií, či zdravého životného štýlu. Súčasťou aktivít je aj podpora tvorivosti, spolupráce, hodnotovej, kultúrnej, prosociálnej, environmentálnej a pracovno-technickej výchovy, čitateľskej, informačnej a mediálnej gramotnosti, ale aj analytického a kritického myslenia.

¹ [sprava_20_21.pdf\(ssi.sk\)](#) (37 – 39)

Ponuku aktivít spolu s metodickými postupmi sme kvôli prehľadnosti rozdelili tematicky, je možné si ich prispôsobiť podľa potrieb kolektívu v triedach.

Prvé tri aktivity podporujú kompetencie v oblasti komunikačných schopností, využívania digitálnych technológií, reflektujú na rozvoj myslenia a tvorivosť detí v kontexte s kogníciou, afektivitou i psychomotorikou podľa podoby realizácie. Zároveň podporujú kritické myslenie, schopnosť čítať s porozumením, získavať informácie a využiť ich v reálnom živote, ako aj spôsobilosť riešiť problémy.

Aktivity zamerané na finančnú gramotnosť rozvíjajú u detí kompetencie v oblasti financií prepojené s reálnym svetom detí, podporujú plánovanie a hospodárenie s financiami i poznávanie euromincí a eurobankoviek.

Významné miesto zaujímajú aktivity rozvíjajúce čitateľskú gramotnosť, zamerané na dramatickú výchovu a podporu kreativity.

Vzhľadom na to, že pandémia mala negatívny dopad aj na psychické zdravie detí, medzi aktivity sme zaradili aj pohybové a relaxačné hry, dychové cvičenia a hry na rozvoj sebareflexie detí. Cieľom týchto aktivít je rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi v konkrétnych aktivitách.

Aktivity zamerané na rozvoj prosociálnej výchovy si kladú za cieľ dosiahnuť optimálnu kognitívnu a citovo-sociálnu úroveň detí, ktoré prejavujú túžbu a ochotu spolupracovať, či už individuálnym spôsobom alebo tímovo v skupinách.

Súčasťou súboru aktivít sú aj témy environmentálnej výchovy, ktoré motivujú deti starať sa a chrániť si svoje zdravie a životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty.

V závere zaraďujeme pojmové mapy ako tvorivý spôsob plánovania aktivít v školskom klube detí i efektívny nástroj využívaný v príprave na vyučovanie.

Autorský tím vychovávateľiek školského klubu detí prináša vlastné osobné skúsenosti ako inšpiráciu dobrej praxe. Ponúka svoje osvedčené, praxou overené aktivity v pestrom tematickom spektre. Prihovára sa jazykom spolupráce, podpory a porozumenia.

Kolektív autorov

Súbor výchovno-vzdelávacích aktivít v ŠKD

Mediálna výchova

Názov aktivity: **Buď IN, buď OUT**

Autorka: Monika Gluzeková

Odporúčaná veková skupina: **3. – 4. ročník**

Časová dotácia aktivity: 1 týždeň

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Prvý deň:

Úvodom sa s deťmi rozprávame v kruhu o mobilných telefónoch. Načo nám slúžia, čo všetko sa pomocou nich dá ľahšie zvládnuť, kto má aký telefón, kedy ho dostal a pod. Následne im kladieme cielené otázky na využívanie mobilu (*ako často dieťa počas dňa mobil používa, čo najčastejšie s mobilom robí, ako často navštevuje internetové stránky a aké, koľko a akých mobilných aplikácií má v mobile, čo je jeho najčastejším dôvodom na zobrať mobilu do ruky*). Zistené skutočnosti si deti počas rozhovoru spoločne zapisujú do pripravenej tabuľky, ktorá obsahuje kolónky podľa vopred pripravených otázok. Zapísané informácie si deti porovnávajú a pripravia rebríček najčastejších dôvodov na používanie mobilu, internetu a mobilných aplikácií. Určia tiež množstvo času stráveného s mobilom. Pokračujeme rozhovorom o ich obľúbených PC hrách, ktoré prostredníctvom mobilu rady hrajú (ako sa hra volá, čo ich na nej baví, či je to hra pre jedného, alebo ju hrajú protihráčom a pod.). Do pripravených vystrihnutých papierových bublín si potom deti zapíšu názov svojej obľúbenej PC hry. Obláčiky nalepia na spoločný veľký papier (plagát) s nápisom Buď IN, buď OUT. Každé dieťa následne dostane malé vystrihnuté kartičky, na ktoré napíše, ako inak by si vedelo predstaviť svoj čas strávený pri hre na mobile. Čo by mohlo namiesto toho robiť? Kartičky s aktivitami deti lepia na papier a spájajú ich čiarami so svojou obľúbenou PC hrou. Celý proces korigujeme, sledujeme, čo deti píšú, aby len nezamenili jednu PC hru za inú.

Na konci prvého dňa si deti spoločne zhodnotia, ako sa im podarilo vytvoriť plagát s námetmi na zámenu PC hier za iné činnosti. Deti opíšu svoje pocity zo zistených skutočností ohľadom času stráveného pri mobile. Povedia, ktorá ponúknutá aktivita by ich najviac zaujala a robili by ju oveľa radšej ako hranie sa na mobile. Zhodnotia, či sa im táto aktivita páčila, či bola pre nich prínosom a čo sa prostredníctvom nej naučili.

V závere dňa sme deťom za aktivitu poďakovali a rozdali sme im lístky pre rodičov, kde sme ich informovali o zámere robiť s deťmi v priebehu jedného týždňa digitálny detox a zároveň ich prosili, aby deťom do mobilov nainštalovali aplikáciu nezávislosť. *Dostupná na:* <https://nezavislost.sk/sk/>.

Ide o bezplatnú aplikáciu, ktorá meria čas strávený s mobilom a jednotlivými aplikáciami.

Následne vytvára grafy na dennej a týždennej báze. Okrem toho aplikácia ponúka aj test internetovej závislosti a mnoho iného. Rodičov môžeme o zámere informovať aj iným spôsobom, napríklad cez skupinu v EduPage.

Aplikácia nezávislosť je dostupná v zariadeniach s operačným systémom Android, zariadenia iOS majú podobnú aplikáciu už priamo od výrobcu v sekcii Nastavenia – Čas pred obrazovkou – Všetky aktivity.

Druhý deň:

Na začiatku druhého dňa si spoločne skontrolujeme, či majú všetky deti nainštalovanú aplikáciu na sledovanie aktivity. V prípade, že na to niekto zabudol, tak si ju s našou pomocou nainštaluje (na základe spolupráce s rodičmi a vzájomnej informovanosti). S deťmi si spoločne vysvetlíme, čo táto aplikácia robí a aký má prínos. Vyhlásime pre deti súťaž o to, kto sa stane obyvateľom sveta OUT. Takýmto obyvateľom sa môže stať každý, komu sa počas týždňa podarí znížiť svoju aktivitu na mobile. Ten, komu sa podarí znížiť aktivitu na mobile najviac, získa navyše titul kráľ alebo kráľovná sveta OUT. Spoločne s deťmi si vyrobíme plagát s menami a emotikonmi, ktoré predstavujú jednotlivé deti. Na plagát k nim nalepíme printscreeny alebo fotografie z ich aplikácie z prvého dňa súťaže. Počas ďalších dní súťaže k nim lepíme ďalšie vytlačené printscreeny grafov a pozorujeme, ako sa komu darí obmedzovať aktivitu na mobile.

Ďalšie dni:

V priebehu trvania aktivity si denne vždy v určenom čase urobíme s deťmi printscreen alebo fotografiu grafu z aplikácie a porovnáme s grafom z predchádzajúceho dňa. S deťmi sa v kruhu rozprávame o tom, ako sa im darí dodržiavať odstup od telefónu, čo je pre nich najťažšie, a akým spôsobom si vyplňajú čas, ktorý by inak strávili s telefónom v ruke.

Posledný deň:

V posledný deň aktivity si porovnáme naše výsledky z grafov, ktoré máme nalepené na plagáte. Vyhodnotíme, komu sa podarilo znížiť svoju aktivitu na mobile a môže sa stať obyvateľom sveta OUT. Všetkým úspešným deťom rozdáme kartičky podobné občianskym preukazom s nápisom "Obyvateľ sveta OUT". Na kartičkách necháme prázdny priestor na fotografiu, kde si deti môžu nakresliť vlastný portrét. Kartičky im následne zalaminujeme. Deťom, ktorým sa nepodarilo svoju aktivitu na mobile počas týždňa znížiť, rozdáme kartičky s nápisom "Čakateľ na občianstvo vo svete OUT" a povzbudíme ich k tomu, aby sa pokúsili vlastným pričinením znížiť svoju aktivitu na mobile a následne tiež získajú preukaz obyvateľa sveta OUT. Dieťa, ktoré bolo najúspešnejšie, pasujeme na kráľa – kráľovnú sveta OUT a odovzdáme mu kráľovskú korunu. Všetkým deťom za snahu môžeme dať sladkú odmenu.

V závere si urobíme s deťmi reflexiu. V kruhovom rozhovore sa opýtame detí, ako sa pri tejto aktivite cítili, či sa im páčila, čo si pomocou nej uvedomili, čo nové sa naučili, čo bolo pre nich najťažšie a či by ju chceli realizovať aj v budúcnosti.

Názov aktivity: Modrá droga

Autorka: Monika Gluzeková

Odporúčaná veková skupina: 3. - 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 2x 45 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Aktivita má názov Modrá droga preto, lebo obrazovka monitora svieti na modro a tiež ikona najčastejšie používanej sociálnej siete Facebook má modré pozadie.

Aj keď používanie sociálnych sietí je u prevádzkovateľa obmedzené vekom a malé deti by nemali mať do týchto sietí prístup, v skutočnosti má takmer každé dieťa vytvorený účet minimálne v jednej z nich. Sociálne siete sú dôležitým komunikačným prostredím, čo sa ukázalo aj v čase pandémie Covid 19. Často to boli práve sociálne siete, ktoré pomáhali udržiavať kontakt medzi rodinami aj priateľmi. Netreba však zabúdať na to, že sú aj prostredím, kde sa anonymne môžu pohybovať ľudia či skupiny, ktoré nám môžu nejakým spôsobom škodiť, či dokonca vážne ublížiť.

V úvode aktivity si pomocou pripravených výkresov s názvami a ikonami rôznych sociálnych sietí (Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, TikTok, WhatsApp, Messenger) urobíme prieskum o tom, ktoré siete deti poznajú a ktoré aj aktívne využívajú. Deti si napíšu svoje meno na všetky výkresy s názvami sietí, ktoré využívajú. Potom si zoberú fixku a zakrúžkujú svoje meno na výkrese s názvom siete, ktorú používajú najčastejšie.

Nasleduje riadený rozhovor medzi deťmi a nami na tému "Môj účet na sociálnej sieti". Rozprávame sa s deťmi o tom, aké údaje uviedli pri založení svojho účtu, či uviedli pravdivé údaje, alebo si ich upravili. Či si zmenili vek, tak aby spĺňali podmienky prevádzkovateľa, či na sieti vystupujú pod svojím skutočným menom, alebo majú vymyslenú prezývku, či je tá ich sociálna sieť určená pre ich vekovú kategóriu a pod.

V ďalšej časti aktivity si **premietneme film Modrá droga**, ktorý natočili deti z krúžku Filmovej tvorby v ZŠ Vyhne a ktorý upozorňuje na nástrahy **internetových sietí**.

Film Modrá droga: <https://www.youtube.com/watch?v=zm2pIPfKic0&t=128s>

Po pozretí filmu necháme deti hovoriť svoje dojmy a pocity zo situácií zobrazených vo filme. Môžeme ich vyzvať, aby sa podelili aj o svoje zážitky z prostredia sociálnych sietí a chatu. V spoločnej diskusii k filmu si s deťmi postupne prejdeme najčastejšie nástrahy sociálnych sietí, s ktorými sa môžu stretnúť (kyberšikana, hejtovanie, influencing, krádež peňazí, krádež hesla, krádež identity, krádež citlivých osobných údajov fotky, videá, správy, komentáre, obťažovanie zo strany predátorov – sexuálne obťažovanie, únos). Ku každej popisovanej nástrahе navedieme deti na preventívnu činnosť, ktorou sa danej situácii môžu vyhnúť.

Cyberbullying – kyberšikana

So šikanou sa môže stretnúť každý. Treba deti informovať o tom, že v súčasnosti je už šikana trestný

čin. Prevenciou šikany je nezverejňovať nič, čo by mohlo byť použité proti nim. Ak majú dojem, že ich niekto šikanuje prostredníctvom sociálnych sietí, mali by si dôkazy o tom uložiť a informovať dospelých (rodičov, učiteľov).

Hejt – nenávisť

Vo videách aj postoch na sociálnych sieťach sa často osočuje a píše sa klamstvá a dezinformácie o rôznych osobách a témach. Na rozdiel od šikany, hejt nebýva cielený konkrétne len na jednu osobu, aj keď to nie je vylúčené. Anonymné prostredie internetu umožňuje ľuďom písať veci, ktoré by v realite nikdy priamo do očí nepovedali. Detom treba vysvetliť, že hejt nie je dobrý spôsob vyjadrenia svojho názoru. Hejterov môžu nahlásiť administrátorovi stránky.

Influencing a nereálny svet

Cieľom influencerov je získať čo najviac followerov, aby mali čo najväčší zisk. Ich príspevky vyzerajú tak, ako keby chceli svojim sledovateľom pomôcť sa orientovať v tom, čo je správne a bez čoho vlastne vôbec nemôžu prežiť. Deti sa s influencerami vedia natoľko stotožniť, že už si plánujú svoju profesionálnu dráhu ako budúci influencer. Je potrebné deťom vysvetliť, že svet, ktorý je prezentovaný influencerami, nie je reálny. Svoj voľný čas by mali viac venovať hrám s kamarátmi, športovaniu alebo iným skutočným aktivitám namiesto sledovania videí od influencerov.

Krádež peňazí, hesla, identity

Na internete sa deti často môžu stať obeťou podvodu, keď si kliknú na podvodný link alebo stiahnu aplikáciu napadnutú vírusom. Deti by mali vedieť, že si vždy musia overiť, či link, na ktorý idú kliknúť, je naozaj bezpečný a neklikajú na nič, čo je podozrivé výhodné. Dobré je mať nainštalovaný aj antivírusový program.

Krádež osobných fotografií, videí a citlivého obsahu

Deti treba informovať o tom, že z prostredia internetu nie je možné trvalo odstrániť žiaden obsah, či sú to fotky, videá, správy a pod. Všetko ostáva vo virtuálnom priestore a je možné to odtiaľ aj po rokoch stiahnuť. K takémuto obsahu sa vedia dostať aj cudzí ľudia. Preto je dôležité, aby nedávali na internet nič, čo by mohlo byť neoprávnene stiahnuté a použité proti nim. Určite by nemali zverejňovať svoje osobné údaje, adresu, citlivé fotky a videá, ale ani rôzne pózy či texty, ktoré by mohli byť interpretované ako podpora násilia, rasizmu, extrémizmu.

Sexuálne obtiažovanie, útoky predátorov, únosy

Internet je miestom, kde sa v anonymnom prostredí dokážu pohybovať aj rôzne živly, ktoré sa snažia v obetiach vyvolať dojem, že sú milí, dobrí a zaujímajú sa o ich problémy. Je dôležité, aby si deti vždy overili, s kým si cez internet píše. Nemali by si dávať stretnutie s neznámymi a vždy by o podobných návrhoch mali informovať rodičov alebo iné známe dospelé osoby.

Všetky spomenuté situácie a odporúčané prevencie si počas rozhovoru spoločne zapisujeme na tabuľu.

Deti potom rozdelíme do skupín podľa počtu v triede a do každej skupiny dáme veľký výkres, farbičky, fixky, farebné papiere, nožnice, lepidlo. Poskytneme im aj staré časopisy zo sveta techniky na vystrihovanie koláží. Deti potom v skupinách tvoria plagáty na tému Nástrahy internetu. Na plagáte budú pomenované nástrahy a k nim doporučené možnosti prevencie. Výtvarná realizácia a ilustrácie budú spoločnou tvorivou činnosťou danej skupiny.

Hotové plagáty si spoločne vyhodnotíme a zameriame sa na kreativitu všetkých skupín. Plagáty vystavíme v chodbách základnej školy, kde môžu slúžiť ako pomôcka pri témach o bezpečnom používaní internetu.

V závere aktivity deti vyjadrili svoje pocity, ako sa im aktivita páčila, či sa dozvedeli niečo nové a či bola pre nich v niečom užitočná, či sa v niečom zmení ich správanie v prostredí sociálnych sietí, ako sa im podaril ich plagát, čo im išlo najľahšie, s čím mali problém a či všetkému porozumeli.

Inšpirácia pre opis nástrah na internete: <https://www.forbes.sk/ako-sa-nezamotať-v-sieti-sedem-nastrah-ktore-na-deti-cakaju-na-internete/>

Názov aktivity: Ako prežiť bez internetu

Autorka: Monika Gluzeková

Odporúčaná veková skupina: 1. - 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 2 x 45 minút alebo podľa potreby dlhšie

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Deti trávia pri počítači, televízore či s mobilom príliš veľa času, aj na úkor stretávania sa s kamarátmi. Ak sa dohodnú, že sa idú spolu hrať, je to často hra cez internet, keď sedia vonku na lavičke vedľa seba a hrajú sa na mobile rovnakú hru. Častejšie to môžeme vidieť u detí vo veku nad desať rokov, ale ani mladšie deti nie sú už žiadnou výnimkou.

Pomôcky:

malé výkresy, veľké výkresy, obyčajné ceruzky, vodové farby a štetce, farebné papiere, farbičky, fixky, vrchnáčky z nápojových fliaš rôznych farieb, nožnice, lepiaca páska, lepidlo, keramická biela hmota na vzduchu tvrdnúca (napr. Jovi a pod.), permanentné popisovače, pripravená ukážka doskovej spoločenskej hry, laminovačka a laminovacie fólie.

Realizácia aktivity:

V úvode s deťmi diskutujeme o tom, čo sú to PC hry, aké typy poznáme (kartové, strategické, logické, arkády, simulátory, konzolové hry a pod.). Potom sa detí opýtame, aká je ich obľúbená PC hra, o čo v nej ide a ako často ju hrajú. V ďalšej časti diskusie zistíme, aké iné druhy hier okrem hier na PC sa deti hrajú. Či sa radšej hrajú samy alebo v kolektíve iných detí, aké sú ich obľúbené spoločenské hry. Deťom následne povieme, aby si predstavili situáciu, že na jeden týždeň úplne vypadne internet a nebude im fungovať televízor ani PC. Čo by vtedy robili, ako by vyplnili svoj voľný čas. Návrhy si zapisujú na pripravený výkres s názvom "Ako prežiť bez internetu". Zo zapísaných návrhov tvoria plagát.

V ďalšej časti aktivity deti rozdelíme do skupín. Do každej skupiny dáme jeden malý výkres a jeden veľký výkres, obyčajné ceruzky, vodové farby a štetce, farebné papiere, farbičky, fixky, vrchnáčky z nápojových fliaš rôznych farieb, nožnice, lepiacu pásku, lepidlo, keramickú bielu hmotu

na vzduchu tvrdnúcu (napr. Jovi a pod.), permanentný popisovač. Deťom vysvetlíme, že si vyrobia vlastné doskové spoločenské hry, ktoré si môžu vytvoriť aj doma s rodičmi, súrodencami, kamarátmi. Každé skupine dáme možnosť výberu prostredia, v ktorom sa ich hra bude odohrávať (napr. v rozprávkovom kráľovstve, medzi drakmi, v praveku, pod morskou hladinou, vo vesmíre, v škole a pod.).

Deťom potom povieme, aby si výkresy namaľovali podľa prostredia hry, ktoré si vybrali. Najskôr namaľujú len pozadie. Na tabuľu následne nakreslíme návrh, ako by mohla vyzeráť dráha, po ktorej sa postavičky z hry budú pohybovať. Deti si podobným spôsobom obyčajnou ceruzkou na namaľovaný výkres nakreslia dráhu svojej hry. Na čiaru si potom dokreslia krúžky pomocou vrchnákov z nápojov – tesne jeden vedľa druhého po celej dráhe hry. Kreslené krúžky budú slúžiť na posúvanie hracej postavičky podľa hodeného čísla na hracej kocke. Krúžky vymaľujeme jednou farbou. Na dráhu umiestnime aj špeciálne stanovišťa – krúžky, ktoré budú označené číslami a farebne odlišené od bežných krúžkov na dráhe. Ku každému takémuto stanovištu deti v skupine vymyslia úlohu, ktorú bude plniť hráč, keď sa jeho postavička dostane na stanovište. Môžu to byť rôzne úlohy z rôznych oblastí, napr. **zručnosť** (balansovanie s tyčou na ruke, prenesenie knihy na hlavu po vytýčenej trase, driblovanie s loptou), **vedomosti** (vypočítať jednoduchý príklad, povedať desať slov začínajúcich na rovnaké písmeno, vymenovať desať slovenských miest), **vytrvalosť** (skákať na jednej nohe desať sekúnd, urobiť desať drepov s výskokom, urobiť lastovičku, spraviť kotúl'), **iné činnosti** (recitovať básničku, spievať pesničku, nakresliť svoj portrét so zaviazanými očami).

Deti môžu pri vymýšľaní úloh naplno zapojiť svoju fantáziu. Počet takýchto špeciálnych stanovišť je na ich rozhodnutí. Čísla špeciálnych stanovišť a k nim priradené úlohy si zapíšu na malý výkres. Keď majú hracu kartu aj kartu činností pripravenú, pokúsia sa vymyslieť názov svojej hry a ten napíšu na okraj hracej karty. Po dokončení karty na hru a popis úloh k stanovištiam odporúčam oba výkresy zalaminovať, aby sa rýchlo nezničili. Poslednou úlohou je vyrobiť si hracie figúrky a hraciu kocku. Figúrky urobia z vrchnákov na nápoje tak, že si permanentnou fixkou nakreslia na vrchnáčky rôznych farieb tváričky podobné emotikonom. Hraciu kocku vyrobia z modelovacej hmoty. Po vytvrdnutí si na jednotlivé strany kocky namaľujú bodky od 1 do 6 tak, ako bývajú na štandardnej hracej kocke. Každá skupina detí bude mať vo výsledku hotovú kompletnú hracu sadu obsahujúcu hracu kartu, popis činností k špeciálnym stanovištiam v hre, sadu hracích figúrok v rôznych farbách a hraciu kocku.

Zábava môže začať. Deti si v skupinách vyskúšajú zahrať hry, ktoré si vymysleli. Po jednom kole si ich deti medzi sebou vymenia tak, aby si všetky skupiny postupne skúsili všetky hry.

Vyrobené hry si spoločne vyhodnotíme a vyzdvihneme hlavne kreativitu všetkých skupín.

V závere aktivity deti v **sebareflexii** povedia, ako sa im aktivita páčila alebo nepáčila. Čo sa im páčilo najviac, ako sa im darilo vymýšľať úlohy na špeciálne stanovišťa, či by si vedeli podobnú hru vyrobiť aj sami doma a ako ich bavili hry, ktoré vyrobili iné skupiny.

Finančná gramotnosť

Názov aktivity: Cesta za pokladom

Autorka: Zuzana Malová

Odporúčaná veková skupina: 3. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: cca 30 minút (podľa počtu a záujmu detí)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Táto hra sa dá hrať v miestnosti, ale aj na školskom dvore. Vopred si pripravíme hracie pole, ktoré vyznačíme lepiacou páskou na zemi, prípadne kriedou. Veľkosť hracieho poľa by mala byť aspoň 4 x 4 políčka. Veľkosť políčka je ľubovoľná, minimálne však taká veľká, aby doň mohlo pohodlne vstúpiť dieťa oboma nohami.

Deti stoja v kruhu okolo hracieho poľa. Ich úlohou je prejsť cez políčka k „pokladu“, ktorý sa nachádza až na druhej strane hracieho poľa. Správnu cestu pozná iba ja a mám ju zakreslenú na výkrese (je dobré mať nakreslených viac ciest, aby si hru mohlo vyskúšať každé dieťa). Hru začína jedno dieťa z oddelenia. Postaví sa na ľubovoľné políčko v prvom rade. Ak sa postavilo na správne políčko, zazvoním na zvonček a do pokladničky, ktorá symbolizuje poklad, vhodím mincu. Dieťa takýmto spôsobom pokračuje po políčkach až do chvíle, kým nepríde na koniec, alebo kým neurobí chybu. Ak urobí chybu, tlesknem a vezmem z pokladničky jednu mincu. Nasleduje ďalšie dieťa, ktoré musí cestičku prejsť od začiatku. Preto je dôležité, aby všetky deti dávali pozor nato, kde skončili a ja zároveň takto udržím pozornosť všetkých detí.

Po ukončení hry, (s deťmi si dopredu stanovím čas ukončenia hry) keď sa dieťa dostalo k pokladu, pokračujem v aktivite v komunikačnom kruhu s otázkami:

- ✓ Ako sa vám páčilo, keď pribúdali mince do pokladničky?
- ✓ Všimli ste si, že keď ste boli pozorní, náš poklad rástol?
- ✓ A ako sa vám páčilo, keď som mince z pokladu brala?
- ✓ Za čo dostávajú vaši rodičia peniaze?
- ✓ Za čo najčastejšie mňajú rodičia peniaze?

Teraz ste si vyskúšali, že pri manipulácii s peniazmi je veľmi dôležitá pozornosť. Keď sme pozorní a rozmyšľáme, náš poklad rastie, a teda rastú aj naše príjmy. Keď ale nedávame pozor, nerozmyšľáme, náš poklad sa mňa, a teda príjmy klesajú, lebo nám stúpajú výdavky. To sú tie mince, ktoré som vám pri chybe vždy zobrala.

Názov aktivity: Minca

Autorka: Zuzana Malová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 3. ročník

Časová dotácia aktivity: 10 – 20 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Hru sa s deťmi hráme v kruhu. Pripravíme si mincu, ktorú roztočíme a spolu s deťmi sledujeme, ku komu sa minca kotúľa. Neskôr si kotúľanie mincou skúšajú aj deti podľa záujmu. Zároveň vedíme s nimi rozhovor o pozorovaní pohybu mince. Deti odpovedajú rôzne. Niekedy mincu zatočíme rýchlejšie, niekedy pomalšie. Ten, kto mincu roztočil, sedel bližšie ku kamarátovi a posunul ju k nemu a podobne.

Nakoniec hru ukončíme myšlienkou: „*Deti, teraz sme videli, že sa minca kotúľa raz smerom k nám, potom zase smerom od nás. Takisto peniaze do rodiny prichádzajú a tiež odchádzajú. Tie prichádzajúce sú príjmy a tie odchádzajúce sú výdavky*“.

Po uvedenej krátkej motivačnej hre zameranej na vzbudenie záujmu o svet financií by mala nasledovať konkrétna aktivita zameraná na rozvoj finančnej gramotnosti, napríklad návšteva nejakého reťazca alebo firmy, kde pracuje rodič niektorého z detí.

Názov aktivity: Trhovisko

Autorka: Zuzana Malová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: Príprava a realizácia samotnej aktivity je rozdelená na celý týždeň, prípadne podľa potreby

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Z dôvodu aplikácie finančnej gramotnosti a overovaní si svojich vedomostí v praxi, môžeme usporiadať celoklubovú aktivitu Trhovisko. Príprava na aktivitu pozostáva z jednej skupiny – KUPUJÚCI z výroby vlastných peňazí s nominálnou hodnotou 0,50 € (12 kusov), 1 € (5 kusov), 2 € (2 kusy). Druhá skupina – PREDAJCOVIA si pripraví tovar alebo službu (kozmetický salón, škola gólu, veštenie, kaderníctvo atď.).

Realizácia aktivity:

Trhovisko je najlepšie realizovať v areáli školy pre všetky deti navštevujúce ŠKD v poobedňajších hodinách. Vzhľadom k vysokému počtu detí u nás, samotná akcia trvala 3 hodiny. Po vysvetlení pravidiel si predajcovia pripravili svoje stánky, ktoré vyzdobia pútačmi, reklamou a sumou za službu či

tovar. Každé dieťa dostane pečiatku na ruku, aby si mohlo skontrolovať, koľko vecí nakúpilo. Ostatné deti si najskôr poprezerajú ponúkané služby alebo tovar. Presúvať sa môžu individuálne a za svoje peniaze si môžu kúpiť čokol'vek.

Po uplynutí času si každý predajca spočíta sumu, ktorú zarobil a traja s najvyšším ziskom dostanú ocenenie. Predajcovia na ocenenie navrhnu troch najlepších vyjednávačov cien a vychovávateľky udelia cenu 3 deťom, ktoré si za sumu 15 € nakúpili najviac tovaru (sčítanie pečiatok).

Čitateľská gramotnosť

Názov aktivity: Prváci v rozprávke

Autorka: Martina Bubáňová

Odporúčaná veková skupina: 1. - 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Motivácia:

Pieseň z rozprávky *Šípková Ruženka*: <https://youtu.be/YFMt6e0Zm0k> a pieseň z rozprávky *Princezná Zlatovláška*: <https://youtu.be/Ezq3hNiXbeg> (autor: Pavol Hammel).

Cieľ motivácie:

Piesňou, otázkami, rozhovorom navodiť atmosféru.

Materiál a pomôcky:

Obrázkové a hudobné ukážky, puzzle z rozprávok, papier, lep, pero, pracovné listy, text

Postup:

Deti sa rozdelia do skupín, v ktorých plnia rôzne úlohy zo sveta rozprávok.

1.aktivita:

Puzzle

Správne pospájať rozstrihané obrázky rozprávok – puzzle a priradiť správny názov rozprávky.

2.aktivita:

Názov rozprávky

Priradiť časť textu k správnej rozprávke.

3. aktivita:

Dobro alebo zlo

Priradiť k hlavným postavám v rozprávke ich kladné a záporné vlastnosti (dobré a zlé).

Ukážky realizácie:

1. aktivita:

Puzzle

O Šípkovej Ruženke, Sol' nad zlato, Snehulienka a sedem trpaslíkov, O Červenej čiapočke.

Obrázky na výrobu puzzle si môžete vyrobiť alebo použiť dostupné obrázky a tie upraviť na puzzle.

2. aktivita:

Názov rozprávky – časť textu:

Šesť sudičiek stálo nad postieľkou malej princeznej. Každá z nich jej do vienka darovala neobvyklé dary: šťastie, múdrosť, dobrosrdečnosť, láskavosť, bohatstvo a lásku. Zrazu pristúpila k postieľke zlá víla. "Ja mám pre princeznú tiež jeden darček. Keď princezná dovŕši pätnásť rokov, pichne sa o vretienko a zomrie." **(ŠÍPKOVÁ RUŽENKA)**

Kráľ sa znova oženil a vybral si ženu, ktorej jedinou starosťou bol obdiv jej okolia. Mala čarovné zrkadlo, ktorého sa často pýtala: "Zrkadielko, povedz mi, kto je najkrajší v tejto zemi?" Zrkadlo odpovedalo: "Ty, moja kráľovná, ty si zo všetkých najkrajšia." **(SNEHULIENKA)**

Kráľ si hneď zavolať dcéry a takto im vravel: „Dievky moje, starý som, neviem, či ešte dlho budem s vami. Chcem teda ustanoviť, ktorá z vás bude po mojej smrti kráľovnou. Ale skôr by som rád vedel, dietky moje, ako ma ktorá ľúbite. Nuž, dcéra moja najstaršia, povedz najprv ty, ako ľúbiš svojho otca?" Spýtal sa kráľ a obrátil sa k najstaršej dcére. **(SOL' NAD ZLATO)**

3. aktivita:

Priradiť k hlavným postavám v rozprávke ich kladné a záporné vlastnosti (dobré a zlé) :

ČERVENÁ ČIAPOČKA – červená (čiapočka, vlk, starká, horár)

Kladný hrdina je

Záporný hrdina je

ŠÍPKOVÁ RUŽENKA – spala a spala... (princ, sudička, princezná, kráľovná)

Kladný hrdina je

Záporný hrdina je

SOL' NAD ZLATO – chutí slano.... (kráľ, kuchár, tri princezné, starenka)

Kladný hrdina je

Záporný hrdina je

SNEHULIENKA – jablko, zrkadlo.... (snehulienka, zlá kráľovná, trpaslíci, ježibaba, princ)

Kladný hrdina je

Záporný hrdina je

Vyhodnotenie - reflexia:

Deti pracovali s textom a rôznymi spôsobmi si rozvíjali čitateľskú gramotnosť. V aktivitách zažívali úspech, uplatnili svoje vedomosti, overili si zručnosti a tiež hrovou formou získali nové poznatky. Deti sme motivovali k rešpektovaniu pravidiel súťaží, k vzájomnej spolupráci a pomoci v skupinách, čo bolo vysoko oceňované. Získali nové informácie, osvojili si aj nové pojmy súvisiace s rozprávkovou knihou.

Relaxovali pri plnení jednotlivých úloh a zároveň vnímali čítaný text a vedeli ho identifikovať. Zábavnou formou priradovali k postavičkám vlastnosti a zistili, čo je cieľom rozprávok.

Jednotlivé úlohy sme vyhodnotili. Spoločne sme poukázali na to, že získané vedomosti a zručnosti sa dajú utvrdiť a overiť aj zážitkovou formou v podobe súťaží i neverbálnou komunikáciou. Zábava môže podporiť šikovnosť, tvorivosť a aktivitu všetkých detí. Každé jedno dieťa možno za niečo pochváliť a vyzdvihnúť jeho aktivitu.

Z vyjadrení detí vyplynulo, že sa im táto činnosť páčila, chcú poznať aj ďalšie rozprávkové knihy a rady sa zúčastnili podobných nových aktivít v spojení s čítaním.

Deti spontánne prejavovali svoje pozitívne emócie, záujem o jednotlivé aktivity. Dobrovoľne sa zúčastňovali týchto aktivít a navzájom si pomáhali. Vzdelávali sa zážitkovou metódou, ktorá mala úspech. Bola podporená ich tvorivosť, kreativita a tvorivé myslenie. Vzťahy medzi deťmi boli pozitívne, panovala príjemná atmosféra a zdravá súťaživosť. Deti si mali možnosť overiť získané vedomosti a zručnosti v oblasti čítania a práce s knihou.

Názov aktivity: Rozprávkový klobúk

Autorka: Martina Bubáňová

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 45 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Motivácia:

Vzbudiť u detí zvedavosť, vtiahnuť ich do problematiky a dať podnet na rozumové prijatie – vnímať situáciu, pripraviť sa na aktivitu.

Rozhovor na tému rozprávka.

Kde bolo tam bolo... A skôr ako zazvoní zvonec....

V rozprávkach sa vyskytujú rozprávkové postavy ako princezná a princ, kráľovná a kráľ, drak, rytieri,

striga, macocha, zlá kráľovná, hovoriace zvieratá a zázračné predmety. Rozprávkové postavy majú rôzne vlastnosti, kladné aj záporné, teda dobré aj zlé. Pripravené otázky: Aké rozprávkové bytosti poznáte? V akej rozprávke vystupujú kladné rozprávkové bytosti? V akej rozprávke vystupujú záporné rozprávkové bytosti?

Materiál a pomôcky:

Klobúk, pripravené lístočky s úlohami, pracovný list, pero, pastelky, fixky, farebné ozdoby.

Postup:

Deti si posadajú do kruhu a plnia rôzne úlohy zo sveta rozprávok.

1. aktivita:**Čáry, máry Popletka a múdre hlavičky**

Z čarovného klobúka si vyberú lístočky s popletenými názvami rozprávok a rozprávkové doplnovačky. Na lístočku sú nedokončené vety alebo otázky. Deti majú za úlohu doplniť do vety chýbajúce slovo alebo číslo a zmeniť popletené slovo za správne.

2. aktivita:**Neposlušné slabiky**

Vietor rozfúkal a poprehadzoval slabiky. Úlohou detí je správne poskladať slabiky a napísať správny názov rozprávkovej postavičky. Každé dieťa dostane pracovný list.

3. aktivita:**Výroba originálnych záložiek do knihy**

Ručne vyrobiť záložku s témou moja obľúbená kniha, postavička. Deti dostanú vopred pripravenú záložku, ich úlohou je na záložku nakresliť obľúbenú rozprávkovú postavičku.

Ukážky realizácie:**1. aktivita:****Čáry, máry Popletka a múdre hlavičky**

Otázky v klobúku:

JANKO HRAŠKO BOL MALIČKÝ AKO

ČERVENÁ ČIAPOČKA IŠLA NAVŠTÍVIŤ

POPOLUŠKA STRATILA

JANKO A MARIENKA UTIEKLI

SOL JE NAD

ŠÍPKOVÚ RUŽENKU VYSLOBODIL

KAŠIČKU VARILA

KOĽKO TOPÁNOČIEK MUSELA SNEHULIENKA KAŽDÝ VEČER TRPASLÍKOM ČISTIŤ?

KOĽKO VLASOV VLASTNIL DED VŠEVED?

KOĽKO PRASIATOK ZOŽRAL VLK V ROZPRÁVKE?

KOĽKO MESIAČIKOV VYSTUPUJE V ROZPRÁVKE?

NAMYSLENÁ KRÁĽOVNÁ

MODRÁ ČIAPOČKA

SNEHULIENKA A DEVÄŤ TRPASLÍKOV

KOCÚR V SNEHULIACH

JANKO A RUŽENKA

TRI ZHAVRANENÉ SESTRY

O MALEJ REPE

PÄŤ PRASIATOK

ŽABIA PRINCEZNÁ

O ŠÍPKOVEJ MARIENKE

AKO IŠLO KURA NA ČUNDER

KRÁĽ NOCI

O DEVIATICH GROŠOCH

KOZA OHOLENÁ A HUS

SOL' NAD STRIEBRO

MATÚŠKO KLINGÁČIK

JANKO ŠOŠOVICA

KRÁĽ DROZDIA HLAVA

HRNČEK, SPIEVAJ!

MAŤKO A DUNČO

O DVANÁSTICH SLNIEČKACH

DLHÝ, TUČNÝ A DLHOZRAKÝ

KRÁSKA A ZVIERA

TRI ZLATÉ ZUBY STRÝKA VŠEVEDA ...

2. aktivita:

Neposlušné slabiky

Pracovný list – Poskladaj zo slabík rozprávkové postavičky

HU/LIEN/SNE/KA	SNEHULIENKA
NÍK/DEJ/ČA/RO/	ČARODEJNÍK
VÁR/PO/POL	POPOLVÁR
KO/ŠMOL/VIA	ŠMOLKOVIA
TO/ZLA/VLÁS/KA	ZLATOVLÁSKA
NO/RO/JED/ŽEC	JEDNOROŽEC
LA/DIN/A	ALADIN
CEZ/PRIN/NÁ	PRINCEZNÁ
KY/ŠER/PRÍ	PRIŠERKY
DRE/VO/LO/MI	LOMIDREVO
NÍK/VOD	VODNÍK
LA/VÍ	VÍLA
MO/NE	NEMO
CÚR/KO	KOCÚR

Vyhodnotenie - reflexia:

Zábavnou formou poznávali neznáme rozprávky, naučili a osvojili si nové pojmy súvisiace s rozprávkovou knihou. Overili si svoje nadobudnuté vedomosti a získané zručnosti.

Relaxovali a zároveň vnímali čítaný text a vedeli ho identifikovať. Vyhodnotili sme si jednotlivé aktivity. Spoločne sme poukázali na to, že získané vedomosti a zručnosti sa dajú utvrdiť a overiť aj zážitkovou formou v podobe súťaží s využitím neverbálnej komunikácie. Zábava môže podporiť šikovnosť, tvorivosť a aktivitu všetkých detí. Na záver si deti vyrobili vlastnú rozprávkovú záložku.

Názov aktivity: Hra na rozprávkarov a ilustrátorov

Autorka: Martina Bubáňová

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Motivácia:

Snaha vzbudiť u detí zvedavosť. Na tabuľu napísať osoby, hovoriace zvieratá a zázračné predmety, ktoré v rozprávke vystupujú (princezná a princ, kráľovná a kráľ, drak, rytieri, striga, ježibaba, macocha, zlá kráľovná, hovoriace zvieratá, zámok atď.)

Úlohou detí je uhádnuť tému a slová popísať. Vtiahnuť deti do problematiky a dať podnet na rozumové prijatie – pochopiť, sústrediť sa, vnímať, nastaviť sa na tému rozprávka.

Materiál a pomôcky:

Ukážky rozprávkových bytostí, zvierat, predmetov, pastelky, fixky, výkresy.

Postup:

Deti si posadajú do kruhu: opíšeme postup, zahráme sa na spisovateľov rozprávok a spoločne vytvoríme rozprávkový príbeh plný fantázie a sústredíme sa na záver rozprávky, kde je láska, porozumenie a víťazstvo dobra nad zlom.

1. aktivita:

Hra na spisovateľov – rozprávkarov

Vytvorenie spoločnej rozprávky s dobrým koncom.

2. aktivita: I

Ilustrátor rozprávkového príbehu

Ilustrácia vymyslenej spoločnej rozprávky očami každého ilustrátora – vlastný originál.

Ukážky realizácie:

1. aktivita:

Hra na spisovateľov – rozprávkarov

Na začiatku tvorby spoločnej rozprávky sa zapojí vychovávateľka a deti sa postupne pridávajú. Ako pomôcku majú ukážky rozprávkových postáv a predmetov.

Moja ukážka:

„Kde bolo, tam bolo, za siedmimi horami a siedmimi dolami, kde sa piesok lial a voda sa sypala, bolo jedno šťastné kráľovstvo ...

A ďalej vo vytváraní rozprávky pokračujú deti. Po spoločnom rozprávkovom príbehu sa zahráme na ilustrátorov nášho príbehu.

2. aktivita:**Ilustrátor rozprávkového príbehu**

Deťom pripomenieme, kto je ilustrátor a čo je jeho úlohou.

Vyhodnotenie – reflexia:

Deti zábavnou formou poznávali neznáme rozprávky a rozprávkové bytosti, overili si svoje získané vedomosti a zručnosti a zároveň hrovou formou nadobúdali nové poznatky a vedomosti. Zábava, relax a dobrá nálada pri vytváraní príbehu podporuje ich šikovnosť, tvorivosť a aktivitu, ako aj ich vzájomnú spoluprácu. Každé jedno dieťa za jeho činnosť možno v závere oceniť. Uvedené aktivity rozvíjajú komunikačné schopnosti, jazykový prejav, schopnosť verbálneho i neverbálneho využívania výrazových prostriedkov, verejne prezentovať a obhájiť si vlastný názor, počúvať druhých, rešpektovať ich a snažiť sa im porozumieť.

Hra domino v príprave na vyučovanie (slovenský jazyk)

Názov aktivity: Porozumenie čítaniu hrou “Domino” 1

Autorka: Soňa Pavúková

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 min. (podľa záujmu detí)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

1. časť : Pravidlá hry Domino

Možnosti využitia hry sa vyskytujú v každej výchovno-vzdelávacej činnosti v školskom klube detí. Túto hru možno využiť v príprave na vyučovanie. Zo 17 prísloví a porekadiel sa vytvorí didaktická hra, ktorú môže hrať jeden hráč, dvaja hráči, 3 – 4 hráči alebo viacčlenná skupina hráčov.

Na vytvorenie Domina sú potrebné farebné karty v tvare obdĺžnikov v počte 34 kusov, na ktorých sú nalepené menšie obdĺžniky v rovnakom počte. Na bielych obdĺžnikoch sú časti vety. Aby vety boli čitateľné, napíšu sa na počítači. Každá sa skladá z dvoch častí. Priradením 2 kariet hráč poskladá vetu. Hráčom je vždy potrebné vysvetliť, že veta vždy začína veľkým písmenom a končí bodkou. Hra začína premiešaním všetkých kariet hráčmi a tvorením viet. Utvorené vety sa ukladajú pod seba alebo do tvaru elipsy, obdĺžnika. Hráči môžu použiť pomôcku, list papiera so všetkými 17 vetami, ktoré si môžu čítať a podľa neho ukladať dominové karty. Na začiatok stačí jedna sada vytvoreného Domina. Ak sa hra osvedčí, treba vytvoriť viac sád Domina, ktoré sú farebne odlíšené.

Každé vytvorené Domino môže byť odmenou, motivačnou hrou za vynaložené úsilie po prečítaní celej knihy.

1. časť: Vytvorenie hry DOMINO

Z akejkoľvek knihy, článku, rozprávky vyberieme 17 zaujímavých viet. Vety prepíšeme počítačom, aby boli dobre čitateľné v dvoch verziách. Píšeme tak, aby každá veta bola rozdelená na dve časti. V druhej verzii treba brať do úvahy, že vety budeme vystrihovať, takže musia byť medzi nimi dostatočné medzery. Staršie deti už vedú bez problémov prepísať vety aj na počítači. Vytvárame dve sady kariet. Farebnú sadu, ktorú tvoria vystrihnuté časti viet nalepené na farebné výkresy sú obdĺžnikové karty. Druhú sadu tvoria biele obdĺžnikové karty s vetami. Farebné obdĺžnikové karty sú trochu väčšie ako je biela sada. Každá sada má 34 kariet. Ako pomôcku si pripravíme jeden obojstranný list papiera so 17 vetami v priesvitnom obale.

2. časť: Praktická realizácia

Deti dostanú jednu sadu vytvoreného DOMINA s pomiešanými kartami a didaktickú pomôcku – jeden obojstranný list so všetkými 17 vetami. Budú hrať všetci – čítať, priradovať k sebe dve správne dominové karty, aby poskladali vetu, napr. Kde nechodí slnko, tam chodí lekár. Bud'te vďační iným aj za maličkosti. Dobrá rada nad zlato. Škriepky a hádky ničia naše zdravie a pustošia prírodu. Vety, ktoré si deti nepamätajú, môžu si vyhľadať a prečítať z listu papiera. Hrať môžu všetky deti. Deťom treba pripomenúť, že každá veta začína veľkým písmenom a končí bodkou. Vety sa skladajú pod seba, do tvaru elipsy, ale aj obdĺžnika alebo kruhu. Majú právo voľby ukladania viet. Po vytvorení všetkých 17 viet deti ich prečítajú. Každú vetu číta iné dieťa. Ak bude hra medzi deťmi úspešná, vytvoríme nové sady DOMINA. Môžu ich vytvoriť aj deti. Každé DOMINO sa vytvorí z iných farebných výkresov, aby boli rozlíšené. Potom sa hrajú skupiny detí: 2-členná, 3-členná, 4-členná a 5-členná skupina, ale môžu hrať aj jednotlivci. Deti si vytvoria skupiny. Každá dostane pomiešané dominové karty, s ktorým sa hrajú deti, čítajú, skladajú vety. Po utvorení napr. elipsy, každá skupina svoje vety prečíta, či sú správne poskladané.

4. časť: Reflexia

Rozhovor v komunitnom kruhu.

Názov aktivity: Domino - Múdre hlavy

Autorka: Soňa Pavúková

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 minút (podľa záujmu detí)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

1. časť: Motivácia

Pripomenieme si pravidlá hry domino, oboznámime deti s obmenou hry.

2. časť: Realizácia

Na jednej dominovej karte sú dve časti vety, ktoré k sebe nepatria. Farebné dominové karty obdĺžnikového tvaru vystrihneme v počte 17 kusov a každú preložíme na polovicu a späť otvoríme. Poukladáme ich na stole do tvaru elipsy alebo obdĺžnika. 34 bielych obdĺžnikov (každá veta je rozdelená na dve časti) ukladáme na farebné obdĺžniky najprv bez lepenia. Na pravú časť každej dominovej karty ukladáme začiatok vety, ktorý začína veľkým písmenom. Na ľavú časť karty položíme časť vety, ktorá je napísaná malým písmenom. Až keď máme všetky karty s vetami poukladané správne, po kontrole, po prečítaní viet deťmi, môžu deti lepiť biele obdĺžniky s časťami viet na farebné. Po vytvorení nového typu DOMINA deťom pripomeniem pravidlá, opäť premiešame karty a všetci dobrovoľní hráči sa zahrajú zložitejšie DOMINO MÚDRE RADY, ktoré je obmenou pôvodného, jednoduchého domina, kde sme karty iba ukladali. Pripomíname vzájomnú spoluprácu, poskytnutie pomoci kamarátovi.

Prínos hry: Dieťa vie písať na počítači vety z knihy, strihať, lepiť, vytvoriť hru, vie ukladať dominové karty do tvaru elipsy, obdĺžnika, pod seba podľa vlastného výberu. Dieťa sa samovzdeláva hrou.

3. časť: Reflexia

V tejto hre oceňujeme rýchlosť a uplatnenie samostatnosti pri tvorbe didaktickej hry, ako aj pri samotnej realizácii. Deti sú motivované k čítaniu textu s porozumením. Hra má medzi nimi veľký úspech, pretože mohli vytvoriť viac sád dominových kariet a každá skupina alebo jednotlivec sa mohol hrať so svojím Dominom a tiež si tvorením slov overiť porozumenie čítaného textu a pamäť.

Názov aktivity: Otázky a odpovede čítaného príbehu

Autorka: Soňa Pavúková

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 30 min. (podľa záujmu detí)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

1. časť: Motivačné rozprávanie

Z prečítanej časti textu jednu skupinu detí motivujem tvoriť otázky a inú skupinu detí motivujem k tvorbe odpovedí. Podľa odborníkov na porozumenie textu je formulovanie vlastných otázok jedným z najlepších spôsobov, ako textu porozumieť. Na zvýšenie záujmu a aktivity detí využijem ich prirodzenú súťaživosť, odpovede hodnotia ich rovesníci.

Všetky deti si posadajú pohodlne na koberec. Motivujem ich vlastnou knihou, rozprávam o tom, že kniha pochádza z knižnice mojej dcéry, ktorá ju dostala, keď bola ešte malým dievčatkom. Ukážem deťom pestré ilustrácie v knihe a krásnu dúhu na obale knihy. Pripomeniem, že takúto dúhu sme už videli, keď sme sa pozerali cez okno triedy školského klubu.

2. časť: Čítanie textu, porozumenie textu tvorením otázok a odpovedí

Deti sú už oboznámené s cieľom našej práce: čítanie na pokračovanie. Každý deň sa číta jeden príbeh jedným dobrovoľníkom, vždy číta iné dieťa. Ten kto ide čítať, má právo voľby príbehu. Názvy príbehov: Zajac, Mačka, Ťava, Žaba, Volavka, Orol, Opica, Kobra, Kobylka, Jašterička, Labuť, Ryba, Motýľ, Srnka, Lev.

Deti sú oboznámené s efektívnymi postupmi čítania. Čitateľ príbehu ostatným poslucháčom vždy prečíta názov príbehu, text a ukáže ilustrácie. Nacvičovaním otázok a odpovedí zistíme, ako sme porozumeli tomu, čo čítame. Otázky kladie sám čitateľ, určuje, kto odpovedá, kontroluje správnosť odpovedí a hodnotí. Hodnotí sa odpoveď vopred dohodnutým hodnotením: výborne, áno, nie, ešte raz. Vychovávateľka je v úlohe facilitátora, iba občas usmerňuje deti. Deti odmeňujú potleskom správne odpovede. Ak určené dieťa neporozumelo o čom je text odseku, opakovanne si ho prečíta a samotné dieťa hľadá odpoveď na položenú otázku. Čakacia doba na odpoveď je 3 sekundy. Po prečítaní celého príbehu tvoríme poučenie. Každý môže povedať svoju myšlienku.

3. časť: Reflexia

Pri aktívnom čítaní a počúvaní je toto vzdelávanie podmienené prítomnými procesmi personalizácie, socializácie a procesmi kognitivizácie. Procesy motivácie a emocionalizácie sú sprievodnými a implikovanými procesmi.

Procesom personalizácie (sebarozvojom dieťaťa) je, ak má dieťa možnosť voľby pri čítaní, možnosť navrhovať otázky, možnosť zažiť úspech pozitívnym hodnotením, má možnosť sám hodnotiť, rozvíja si svoje prezenčné schopnosti.

Tvorivý denník

Tvorivý denník je metóda sebavyjadrovania dieťaťa, vďaka ktorému sa môže naučiť porozumieť sebe samému. Ako uvádza autorka Tvorivého denníka L. Capacchione, denník pomáha rozvíjať jazykové schopnosti, obrazotvornosť, fantáziu, tvorivosť. Pomáha deťom vyjadrovať svoje pocity, myšlienky, emócie, nachádzať obľubu v písaní, kreslení. V neposlednom rade stať sa vnímavším k samému sebe i k druhým. Denník nahrádza dôverníka, kde sa dieťa môže posťažovať i pochváliť. Metóda tvorivého denníka je veľmi kreatívna v tom, že ju možno aplikovať kedykoľvek podľa potreby.

Názov aktivity: Rozprávková bytosť

Autorka: Zlatica Sulačeková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 5. ročník (6 - 10 rokov)

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Myšlienka, navrhnúť rozprávkovú bytosť a priradiť jej kladné vlastnosti, mi napadla pri čítaní deťom úryvku z knihy od Dariny Vranovej Som kráľom svojho sveta. Uvedené príbehy často využívam pri motivácii k slušnému správaniu a pri riešení rôznych konfliktných situácií. V príbehoch vystupujú škriatkovia Súcitko, Odvážlivko a Vd'ačko, ktorí žijú v rozprávkovej krajine a učia deti nájsť odvahu, správať sa slušne, dobre, vedieť sa vcítiť do pocitov iných.

Motivácia:

Navrhla som: "Deti, všimla som si, že vás zaujali príbehy o škriatkoch. Škriatkovia v rozprávkach preberajú ľudské vlastnosti, aby ste ich vo svojom detskom svete lepšie pochopili. Bolo by preto zaujímavé, keby ste vymysleli a navrhli svoje rozprávkové bytosti, priradili im mená a vlastnosti, ktoré by sa vám páčili. Zamerajte sa viac na pozitívne vlastnosti."

Otázky kladené deťom:

Aké dobré vlastnosti poznáte?

Ktorá vlastnosť sa vám páči alebo nepáči na niekom inom?

Úloha:

č. 1 – Navrhnite rozprávkovú bytosť z Krajiny dobra.

č. 2 – Vymyslite meno a určte vlastnosť, ktorú bude predstavovať.

č. 3 – Vymyslite krátky príbeh s rozprávkovou bytosťou, ktorá pomáha deťom.

Každý z vás má k niečomu inému vzťah. Jeden rád kreslí, druhý píše a ďalší tvorí, preto si samy vyberte úlohu, ktorá sa vám páči.

Organizácia:

Deti som rozdelila do tvorivých skupín. Dbala som o to, aby vznikli vekovo zmiešané skupiny, zástupcovia z každého ročníka. Na úvod som v každej skupine určila vedúceho skupiny, ktorým boli deti štvrtého ročníka.

Postup:

Deti pracujú pri stolíkoch a tvoria. Vychovávateľka len usmerňuje ich činnosť.

Hodnotenie:

Tvorivosť a fantáziu detí bolo možné sledovať pri výtvarnom stvárnení rozprávkových bytostí. Postupne po skupinách kresby prezentovali. Zdôvodnili výber mena, ako aj vlastnosti, ktoré bytosť predstavuje. Prečítali alebo vlastnými slovami prerozprávali príbehy. Mená, ktoré deti vybrali rozprávkovým bytostiam, ako je Slniečko, Smejko, Pomáhajko, Srdiečko, Vševedko, Mudrinka, boli zaujímavé. Ocenila som ich zodpovedný prístup, vzájomnú spoluprácu. Výtvarné práce sme vystavili na nástenke, aby ich videli aj rodičia a neskôr využívali ako pomôcku v tvorivej dramatike. Utvrdila som sa, že deti obľubujú kolektívnu prácu. Jedna skupina bola veľmi aktívna. Pripravila si krátky príbeh a nacvičila malé divadielko. Prostredníctvom imaginárnej postavy sa prejavil aj tichý chlapec, ktorý nerád komunikuje. Chvilu váhal, pozoroval deti, našiel odvahu a zapojil sa. Do úlohy sa vžil tak, že ani nevnímal, ako sa spontánne gestami a hlasom prejavil.

Hodnotenie 1

Bola som prekvapená, ako deti bez problémov v skupinách spolupracovali. Diskutovali medzi sebou, usmerňovali sa navzájom a nevznikol žiaden konflikt. K úlohám pristupovali zodpovedne a boli nimi úplne zaujaté.

Hodnotenie 2

Nebolo možné dodržať dobu trvania aktivity. Priebežne sa počet detí v skupine menil, lebo prichádzali deti, ktoré mali činnosť v krúžkoch. V ten deň sa nepodarilo dokončiť úlohy, pokračovali sme na druhý deň, kedy prejavili záujem kresliť bytosti aj deti, ktoré predchádzajúci deň neboli prítomné. Preto som založila obaly pre každú skupinu detí, kde si priebežne odkladali pracovný materiál. Je vhodné sa venovať takejto aktivite napríklad formou celotýždňového projektu a zaradiť úlohy aj do iných zložiek výchovy.

Zdroje:

CAPACCHIONE, L. 1982. *Tvorivý denník pro děti*. Praha: Pragma, 134 s. ISBN 80-7205-912-2.

GOLEMAN, D. 1997. *Emoční inteligence*. Praha: Columbus, 348 s. ISBN 80-85928-48-5.

SHAPIRO, L. E. 2004. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Praha: Portál, 261 s. ISBN 80-7178-964-X.

VRANOVÁ, D. 2013. *Som kráľom svojho sveta*. Bratislava: AT PUBLISHING, s.r.o., 66 s. ISBN 978-80-88954-68-2.

Názov aktivity: Emočné tváre

Autorka: Zlatica Sulačeková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 5. ročník (6 - 10 rokov)

Časová dotácia aktivity: 40 – 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Všimla som si, že pri akejkol'vek voľnej činnosti deti veľmi rady kreslia, tvoria a využívajú svoju fantáziu. Preto som využila aj tento spôsob overenia a zistenia, ako deti vnímajú v danej chvíli vlastné emócie a ako reagujú na podnety okolia.

Pomôcky:

výkres s obrysom tváre, farebné papiere, lepidlo, nožnice, pastelky

Motivácia:

Emócie prejavujeme prostredníctvom vlastnej tváre. Podľa toho ostatní vnímajú, akú máme náladu, či sme smutní, veselí alebo nahnevaní.

Otázky kladené deťom:

- ✓ Ako často sa usmievate?
- ✓ Ako často sa mračíte?
- ✓ Čo vás v poslednej dobe potešilo?
- ✓ Čo vás v poslednej dobe rozhnevalo?
- ✓ Kto alebo čo vám pomáha zbaviť sa zlosti a hnevu?
- ✓ Ako prejavujete radosť?

Pokúste sa pomocou mimiky vyjadriť rôzne emócie. Vašou úlohou bude na výkres dotvoriť výraz tváre a váš vlastný pocit, ako sa práve cítite.

Postup:

Každé dieťa dostane výkres s obrysom tváre. S použitím farebných papierov môže sám tvoriť vlasy a pastelkami dokresliť výraz tváre.

Po ukončení tvorivého procesu deti prezentujú svoje práce, definujú výraz tváre, emóciu, ktorú stvárnil. Následne do denníkov zapíšu emócie, ktoré sme si pri emočných tvárach definovali.

Hodnotenie:

Postoje a reakcie detí

Tvorivá práca detí zaujala a spontánne sa rozhovorili o emóciách, ktoré prežívajú v bežnom živote, či

už vo vzťahu k súrodencom, priateľom alebo iným osobám. Aj v ďalších dňoch pri relaxačnej a voľnej činnosti niektoré z nich spontánne kreslili do denníkov rôzne výrazy tváre.

Spätná väzba detí:

Deti sa pri dotváraní emočných tvárí uvoľnili a zabávali sa na tom, aké výrazy tváre sa im vydarilo nakresliť. Po príchode rodičov sa ich deti pýtali, či poznajú, ktorú emočnú tvár vytvorili. Zaujímavé bolo zistenie, že rodičia podľa výberu farieb a výrazu tváre zväčša vyjadrené emócie určili správne. Zrejme dobre poznajú vlastné deti.

Výtvarné znázornenie pomáha zviditeľniť aj negatívne pocity, ktoré deti potláčajú.

Aktivity s emóciami je možné využiť pri relaxačných a oddychových činnostiach, kedy si deti rady zahrajú napríklad pantomímu a spontánne sa pri tom uvoľnia.

Zdroje:

CAPACCHIONE, L. 1982. *Tvorivý deník pro děti*. Praha: Pragma, 134 s. ISBN 80-7205-912-2.

GOLEMAN, D. 1997. *Emoční inteligence*. Praha: Columbus, 348 s. ISBN 80-85928-48-5.

ROGERS, V. 2015. *Hry a aktivity pro zkoumání emocí*. Praha: Portál, 143 s. ISBN 978-80-262-0920-1.

SHAPIRO, L. E. 2004. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Praha: Portál, 261 s. ISBN 80-7178-964-X.

ŠIMANOVSKÝ, Z., MERTIN, V. 2000. *Hry pomáhají s problémy*. Praha: Portál, 159 s. ISBN 978-80-262-0053-6.

Názov aktivity: Overenie aktuálnej klímy v školskom klube – Pocitová tabuľka

Autorka: Zlatica Sulačková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 5. ročník (6 – 10 rokov)

Časová dotácia aktivity: priebežne (denne 30 minút)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Na zistenie aktuálnej nálady detí v danom dni, ako aj v celom týždni, máme vytvorenú pocitovú tabuľku. V tabuľke sú znázornené tváričky: veselá, smutná, nahnevaná, unavená.

Každé dieťa pri odchode zo školského klubu na príslušnej tváričke vyznačí svoju náladu. Vychovávateľka na konci každého dňa spočíta značky a zapíše do tabuľky.

Na druhý deň a na konci týždňa vieme zistiť aktuálnu i priebežnú atmosféru v školskom klube, ako sa počas týždňa menila, akú náladu mali chlapci a dievčatá.

Pomôcky/príprava:

Na pás tvrdého papiera si deti nakreslia tri tváričky: veselú, smutnú a neutrálnu. Tie budú potrebovať pri hodnotení svojej nálady.

Popis aktivity:

Deti sedia v kruhu. Vyzveme ich, aby pomocou tváričky vyjadrili aktuálny pocit. Menším deťom je potrebné vysvetliť, ako sa môžu cítiť (smutne, šťastne, veselo, nahnevane atď.). Aktuálny pocit vyjadrujú tak, že na pokyn vychovávateľky otočia príslušnú tváričku podľa svojej nálady smerom do stredu miestnosti, aby to videli aj ostatné deti.

Pocity zistíme aj prostredníctvom ruky. Palec smerom hore znamená, že sa deti cítia dobre, palec smerom dole vyjadruje negatívne pocity. Intenzitu deti vyjadrujú výškou ruky. Čím je ruka vyššie, tým sú pocity silnejšie. Týmto spôsobom jednoducho je možné zistiť odpovede aj na iné otázky:

- ✓ Páčila sa vám táto hra?
- ✓ Mali ste dnes úspešný deň?
- ✓ Ste unavení?
- ✓ Páčilo sa vám správanie vášho kamaráta?
- ✓ Máte dnes dobrú náladu?

Je to zároveň aj spätná väzba pre vychovávateľku. Na základe toho je možné okamžite zhodnotiť, ako sa cítili všetky deti. Zvlášť si všímam tie, ktoré pociťovali negatívne emócie. Prostredníctvom rozhovoru zistím dôvod a či chcú o tom hovoriť.

Odporúčanie pre prax:

Negatívne emócie netreba prehliadať. Pri opakujúcom sa negatívnom hodnotení to môže byť prvotný signál vnútorného problému dieťaťa. Tu môže byť nápomocný aj tvorivý denník. Dieťa vyzveme, pokiaľ nemá chuť komunikovať, aby si to zapísalo do svojho denníka a možno o niekoľko dní, keď si to znovu prečíta, môže sa negatívny pocit rozplynúť. Keď má dieťa chuť, môžeme to riešiť formou rozhovoru.

Spätná väzba vychovávateľky:

Deti aktívne a s radosťou zapisujú do tabuľky, sledujú zmeny a pribúdajúce body.

Odporúčanie pre prax:

Pri zavádzaní tabuľky do praxe deti hneď po príchode zapisovali svoju momentálnu náladu. Uvedomila som si, že tým vlastne zistím len náladu, ktorú si priniesli zo školského prostredia. A mojím cieľom bolo zistiť atmosféru v klube. Preto som deti poprosila, aby si do denníka zapisovali náladu po príchode a aký pocit vnímali pri odchode. Tabuľku využívame skôr na priebežné zisťovanie.

Zdroje:

ŠIMANOVSKÝ, Z., MERTIN, V. 2000. *Hry pomáhajú s problémami*. Praha: Portál, 159 s. ISBN 978-80-262- 0053-6.

- PETLÁK, E. 2006. *Klíma školy a klíma triedy*. Bratislava: IRIS, 115 s. ISBN 80-89018-97-1.
- ROGERS, V. 2015. *Hry a aktivity pro zkoumání emocí*. Praha: Portál, 143 s. ISBN 978-80-262-0920-1.
- ALDORTOVÁ, N. 2010. *Vychovávame deti a rosteme s nimi*. Praha: Práh, 227s. ISBN 978-80-7252-287-3.

Dramatická výchova – výroba bábok

Deti bábky milujú. Podporujú v nich kreativitu, obrazotvornosť, fantáziu, môžu im pomôcť v komunikácii na vyjadrenie emócií, ak sú uzavreté alebo prejavovanie emócií považujú za slabosť (hry na vcit'ovanie a úprimnosť). Bábky ich dokážu veľmi silno motivovať k rôznym aktivitám.

V mojej pedagogickej praxi sa mi neustále potvrdzuje, že deti hravo dokážu zvládnuť aj aktivity a výtvarné techniky, ktoré sa na prvý pohľad zdajú byť na ich vek náročné. Nebojte sa dať deťom na výber, ktoré techniky výroby a zdobenia bábok chcú použiť. Je v poriadku, ak skupina nie je homogénna a každé dieťa použije iné techniky. Podporte a oceňte ich kreativitu a vlastné riešenia.

Názov aktivity: Výroba papierových bábok

Autorka: Ľubica Loučičanová

Odporúčaná veková skupina: od 6 rokov

Časová dotácia aktivity: 1 – 3 hodiny (podľa zvolenej techniky)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

JEDNODUCHÁ PRSTOVÁ BÁBKA (pozri: Príloha č. 1, Obr. 1)

Pomôcky:

makety bábok, výkres, nožnice, manikúrové nožničky, rezací nôž, pastelky, fixky, prípadne iný materiál na zdobenie.

Motivácia:

Deti motivujeme vopred pripravenou bábkou, ktorá sa im prihovori. Môže ich vyzvať, aby sa rozdelili do skupín a každá si vyžrebuje motív, ktorý zahrá krátke divadielko (mladšie deti úryvky známych rozprávok, staršie deti si môžu vymyslieť príbeh zo života, prípadne na určenú tému). Uvedená časová dotácia je len na motivačný rozhovor a výrobu bábok.

Postup:

Deti si môžu vybrať, či použijú vopred pripravené makety (pozri: Príloha č. 1, Obr. 4 a 5), ktoré

obkreslia, alebo si navrhnu vlastné. Nakreslené bábkvy vyfarbia, prípadne vyzdobia a hotové ich vystrihnú. Otvory na prsty (nohy bábkvy) môžeme mladším deťom narezat' rezacím nožom do kríža, aby sa im lepšie vystrihovali. Na otvory používame manikúrové nožničky.

Obmena:

Deti môžu bábkvy zdobiť farebným papierom, krepovým papierom, vodovými alebo temperovými farbami a i.

Zhodnotenie:

Po dokončení práce a uprataní pracovného miesta si deti bábkvy vyskúšajú, pohrajú sa s nimi. Potom sa v rozhovore vyjadria, ako sa im tento druh bábkvy páči, ako sa im s ňou pracuje, aký majú pocit zo svojej práce, či sa tešia na nácvik príbehu a jeho predvedenie s bábkou vo svojej skupine.

PRSTOVÁ BÁBKA S KUŽELOM (pozri: Príloha č. 1, Obr. 2)**Pomôcky:**

výkres, látky, zvyšky vlín, pohyblivé oči, rôzne ozdoby, pastelky, fixky, nožnice, manikúrové nožničky, rezací nôž, lepidlo (na veci, ktoré horšie držia, odporúčam lepidlo Herkules Super), tavná pištoľ.

Motivácia:

Deťom čítame oblúbenú knihu na pokračovanie. Navrhujeme, aby si vyrobili postavu z knižky, ktorú majú najradšej.

Postup:

Deti si obkreslia kužel' a hlavu bábkvy (pozri: Príloha č. 1, Obr. 6) na výkres a vystrihnú ich. Hlava môže byť ľudská alebo zvieracia. Kužel' obkreslia aj na látku tak, aby bola látka o 5 mm väčšia ako papierový kužel' (môžeme použiť väčšiu šablónu). Na látke otvor na prsty (ruky bábkvy) nevystrihujeme, iba nastrihujeme v tvare kríža. Vzdialenosť otvorov na prsty môžeme pre menšie deti upraviť tak, aby sa im s bábkou lepšie pracovalo.

Všetky prevyšujúce kusy látky deti prilepia zo zadnej strany výkresu, trochu lepidla môžu naniest' aj na lícovú stranu.

Keď je látka prilepená a dobre drží, vytvoria kužel', ktorý prilepia v označenej časti. Vyzdobia hlavu (napr. vyfarbia pastelkami, prilepia vlasy z vlny, pohyblivé oči a ozdoby) a hotovú ju prilepia na kužel'. Zvieratkám môžu na zadnú stranu kužela prilepiť chvost.

Obmena:

Na kužel' (telo) môžu deti použiť darčekový papier, krepový papier so zvieracím vzorom a i.

Zhodnotenie:

Po práci deti vytriedia veci, ktoré sa ešte dajú použiť a odložia ich, upracú si pracovné miesto. Porozprávajú, ako sa im v práci darilo, čo bolo pre ne zložité, ako sa cítia so svojím novým kamarátom (bábkou), ktorú časť z knižky si chcú s bábkou zahrať.

NÁLADOVÁ BÁBKA (pozri: Príloha č. 1, Obr. 3a, Obr. 3b)

Pomôcky:

makety, výkres, látky, lepidlo, ihla, niť, pastelky, fixky, nožnice

Motivácia:

Deťom ukážeme obrázok s tvármi znázorňujúcimi rôzne emócie. V rozhovore sa ich pýtame, čo vidia, aké emócie sú tam znázornené, podľa čoho ich identifikovali, akú má kto náladu, ako sa cíti.

V krátkosti im prezentujeme nadchádzajúcu činnosť – výrobu bábok so štyrmi emóciami: veselá, smutná a dve emócie podľa výberu dieťaťa, ktorú budeme používať, napr. pri rannom kruhu, hodnotení niektorých aktivít a pod.

Postup:

Deti na výkres obkreslia maketu (pozri: Príloha č. 1, Obr. 7) a nakreslia na ňu štyri tváre (hore, dole, vpredu, vzadu). Maketu vyfarbia a vystrihnú.

Z látky vystrihnú obdĺžnik na sukňu, ktorého šírka rúk a výška od pazúch vrchných rúk po koniec spodnej hlavy je + 0,5 - 1 cm. Sukňa sa dá prilepiť (pre deti, ktoré majú problém so zrakom alebo chodievajú skôr domov) alebo prišiť. Najskôr spoja bočné strany sukne, aby vznikol tunel. Potom nariasia pás tak, že bez zauzlenia prešijú pri okraji celú šírku jednoduchým stehom . Prešitú časť priložia k pásu bábkovej makety a opatrne zatiahnu oba konce nite, čím sa látka stiahne a rovnomerne nariasia. Nite sa zauzlia a odstrihnú. Ak sukňu deti lepia, riasia sa postupným skladaním. Treba dávať pozor, aby bol vpredu aj vzadu rovnako dlhý kus látky.

Nálady bábkovej makety sa menia jej otáčaním a prevliekaním sukne do potrebnej strany.

Obmena:

Chlapci môžu miesto sukne urobiť plášť tak, že látka bude dlhšia a bude sa uväzovať/lepiť už pod hlavami, pod každou hlavou jedna.

Zhodnotenie:*Rozhovor:*

- Myslíte si, že nám môže takáto báбка pomôcť?
- V čom nám môže pomôcť?

Každý vyjadrí svoje pocity s bábkou a predstaví ich pomocou bábkovej makety. Dieťa vyjadrí svoju spokojnosť, ako sa mu podarilo ušiť sukňu/plášť. Povie, aký mal dnes deň.

Názov aktivity: Výroba maňušiek

Autorka: Ľubica Loučičanová

Odporúčaná veková skupina: od 6 rokov

Časová dotácia aktivity: 1 hodina týždne (podľa zvolenej techniky)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

JEDNODUCHÁ MAŇUŠKA (pozri: Príloha č. 1, Obr. 8)

Pomôcky:

bavlnená látka, šablóna, výstuž z výkresu (o niekoľko milimetrov menšia ako šablóna), fixky na textil, fúkanie fixky na textil, lepidlo, pohyblivé oči, brmbolčeky (pompony), vlna, gombíky, stuhy, flitre, ihla, niť.

Motivácia:

Deťom sa prihovori maňuška: "Kto alebo čo by som mohla byť? Komu by ste ma darovali? Napr. pri príležitosti MDD (vyrobiť si ju pre seba, pre súrodenca, kamaráta).

Postup:

Maňuškové rukavice je možné kúpiť ako polotovár alebo vyrobiť zošitím dvoch rovnakých častí k sebe. Staršie a šikovnejšie deti ich zvládnu vyrobiť celé. Nezabudnúť zapracovať okraje, aby sa neštiepili.

Každé dieťa si na mäkký papier prekreslí šablónu maňušky a na výkres/výstuž (pozri: Príloha č. 1, Obr. 11), ktorú pred zdobením vloží do hotovej rukavice, aby sa farby a lepidlo neprenášali na druhú stranu.

Na maňušku z tenkého papiera si pastelkami vyrobí deti návrh a premyslia si, z čoho budú jednotlivé časti na nej (gombíky, brmbolce, fixky). Každý návrh treba s dieťaťom prekonzultovať, aby vedelo, v akom poradí má jednotlivé časti maňušky zdobiť vzhľadom na techniky, ktoré bude používať.

Obmena:

Deti si môžu na maňušky ušiť oblečenie. Maňuške je možné vyrobiť kašírovanú hlavu. (pozri: Príloha č. 1, Obr. 9 a Obr. 12)

Zhodnotenie:

Pýtame sa detí, ktoré techniky zdobení sa im najviac páčili, ktoré boli pre ne ťažšie, ku ktorým by sa v budúcnosti chceli vrátiť. Ak deti chcú, je možné zorganizovať výstavu maňušiek pre deti z iných oddelení.

PONOŽKOVÁ MAŇUŠKA (pozri: Príloha č. 1, Obr. 10a – 10d)

Pomôcky:

staré ponožky, výkres, nožnice, lepidlo, pohyblivé oči, fixky na textil, penový papier (penová guma), umelé kožušinky

Motivácia:

Hotová bábkka hovorí deťom, keď je sama, je jej smutno a potrebuje kamarátov. Vyzve deti, aby vytvorili čo najbláznivejšieho ponožkáča.

Postup:

Z výkresu deti vystrihnú kruh s priemerom o niečo väčším ako je šírka ponožky. Uprostred ho preložia a prilepia ho z vnútornej strany ponožky, čím vytvoria ústa. Ponožkové bábkky dozdobia podľa vlastnej fantázie (vlasy z kožušinky, uši z penového papiera a pod.).

Obmena:

Miesto lepenia je možné na bábkky jednotlivé komponenty prišívateľ.

Zhodnotenie:

Deti sedia v kruhu, na ruke majú svoje maňušky. Každé dieťa nahlas povie, prečo je jeho bábkba bláznivá a čo sa mu páči na maňuške jeho suseda.

Zdroje:

ARMANI, C. 2012. *Loutky z ponožek*. Praha: Metafora, 32 s. ISBN 978-80-7359-343-8.

BERGER, M. 2003. *Prima vařečky*. Ostrava: Anagram, 32 s. ISBN 80-7342-009-0.

DAWIDOWSKÁ, M. 1998. *Veselé bábkky*. Bratislava: IKAR, 64 s. ISBN 80-7118-651-1.

MACHKOVÁ, E. 1990. *Zásobník dramatických her, cvičení a improvizací*. Praha: Středočeské kulturní středisko, 143 s. ISBN 80-85095-05-1.

MACHKOVÁ, E. 2011. *Metodika dramatické výchovy*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 156 s. ISBN 978-80-7068-250-0.

Prosociálna výchova

Deti sú prirodzene zvedavé, zaujímajú sa obzvlášť o veci, ktoré sú pre ne nové alebo nezvyčajné. Nasledujúcu aktivitu sme realizovali v rámci celého ŠKD, vo všetkých oddeleniach táto aktivita mala u detí obrovský pozitívny ohlas. Veľmi ich zaujali najmä videá, niektoré si vyžiadali pozerat' opakované. Boli pre ne silnou inšpiráciou k prehodnoteniu vlastných postojov a silným motivujúcim impulzom v snahe o prekonanie vlastných limitov. Základom tejto aktivity je vedený aktívny skupinový rozhovor s deťmi. Vychovávateľ poskytuje deťom nové informácie, prípadne sa ich snaží zaradiť do nového kontextu. Pre zachovanie dynamiky je rozhovor inšpirovaný rôznymi aktivitami, pomôckami, vizuálnym a audiovizuálnym materiálom tak, aby deti nestratili pozornosť.

Názov aktivity: Hendikep nie je prekážkou

Autorka: Ľubica Loučičanová

Odporúčaná veková skupina: od 6 rokov

Časová dotácia aktivity: 2 – 3 dni

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Prosociálna výchova je dôležitou súčasťou výchovy a vzdelávania. V rámci tejto aktivity vytvárame prostredie, v ktorom sa deti dokážu vcítiť do situácie osôb so zdravotným znevýhodnením. Učíme ich základom empatie, povzbudzujeme ich zdravo žiť, vedíme ich k prijímaniu zodpovednosti a následkov za svoje konanie, podnecujeme ich k uvedomovaniu si potrieb osôb so zdravotným a mentálnym znevýhodnením. Vedíme ich k tolerancii a úcte k sebe aj ostatným, aby inakosť nevnímali ako niečo, čo nás rozdeľuje, ale obohacuje. Cez príbehy ľudí so zdravotným znevýhodnením motivujeme deti k prekonávaniu vlastných limitov.

Čo je podľa vás hendikep?

- ✓ zdravotné postihnutie pohybového, zmyslového alebo mentálneho ústrojenstva človeka,
- ✓ okolnosť brániaca niekomu vykonávať činnosť tak, ako by chcel; v súperení všeobecne okolnosť vytvárajúca horšie podmienky pre jedného z účastníkov.

Zdroj: https://bit.ly/JULS_hendikep

- ✓ Ako sa mám správať k človeku s postihnutím?
- ✓ Ako by som sa cítil/-a, keby som mal nejaké postihnutie?
- ✓ Ako by som chcel/-a, aby sa ku mne ľudia správali, keby som mal/-a postihnutie?

Kľúčové slová: akceptácia, tolerancia, rovnosť, pomoc, začlenenie, empatia, motivácia

Zmysly

- ✓ Čo sú to zmysly?
- ✓ Aké zmysly poznáte?
- ✓ V čom nám pomáhajú?
- ✓ Aké by to bolo, keby sme o nejaký zmysel prišli?
- ✓ Aké bežné činnosti by pre nás boli náročné?
- ✓ Je nasledujúci výrok pravdivý? Väčšinou majú hendikepovaní ľudia posilnený iný zmysel, ktorý im stratenú schopnosť čiastočne vynahradzuje.

ZRAK

Život so zrakovým postihnutím je spojený s mnohými ťažkosťami. Najbežnejšími sú pre nevidiacich a slabozrakých ľudí problémy so samostatným pohybom a orientáciou, so získavaním informácií a s vykonávaním činností v domácnosti, akými sú varenie, upratovanie či nakupovanie.

Zdroj: <https://unss.sk/zrakove-postihnutie/>

Rozhovor

Aké pomôcky používajú ľudia s poškodeným zrakom?

- ✓ Okuliare;
- ✓ slepecké palice, vodiace čiary na chodníkoch;
- ✓ zvukovú signalizáciu na prechodoch pre chodcov, ako je pomalý tikot (červená) a ako je rýchly tikot (zelená);
- ✓ audio komentár v televízii (okrem rozhovorov niekto predčíta, čo sa presne na obrazovke deje, napr. "Alica vojde do bytu, vyzuje si topánky, prejde do kuchyne a pripraví si večeru.");
- ✓ vodiace a asistenčné psy, najčastejšie labrador, zlatý retriever, zriedkavo nemecký ovčiak z účelového (špeciálneho) chovu; sú špeciálne vycvičené na pomoc ľuďom, výcvik trvá 6 – 8 mesiacov a psík musí zvládnuť asi 38 povelov, napr. zdvihnúť spadnutú vec, bezpečne previesť cez cestu, po schodoch a podobne, majú špeciálny postroj a označenie.
- ✓ Psíka v službe nikdy nesmieme hladkať ani kŕmiť. Psíka to vyrušuje pri práci a môže to ohroziť jeho aj človeka, ktorému pomáha.

Odporúčané zdroje: <https://vodiapies.sk>

https://bit.ly/vodiaci_pes_1

https://bit.ly/vodiaci_pes_2

- ✓ Tiež používa zvukovo komentované počítačové programy, telefóny, autobusové zastávky, audioknihy a časopisy;
- ✓ Braillovo písmo – mriežka 6 bodov (2x3):
 - ukážka – krabičky od liekov, príp. objednať časopisy na <https://www.skn.sk/casopisy-a-kalendare/zoznam-casopisov>,
 - špeciálne písacie stroje a tlačiarne.
 - Ktoré z nich ste už videli/poznáte?
 - Máme niektoré aj v našom meste?

Video - Noemi Ristau, paralympionička, nevidiaca lyžiarka.

Dostupné na: <https://youtu.be/aqGFvPHkpg0?t=89>

Video - John Bramblitt, slepý maliar, orientuje sa na plátne rukami.

Dostupné na: <https://youtu.be/wnVIY9zt2w0?t=22>

Aktivity:

Hmatové pexeso

Hmatové pexeso vyrobíme z rôznych štruktúrovaných materiálov, napr. z embosovaných papierov, rôznych druhov látok, z prírodných materiálov. Deti majú zaviazané oči. Ich úlohou je nájsť v čo najkratšom čase všetky páry pexesa. Vychovávateľ môže deťom slovne pomáhať s orientáciou rúk v priestore.

Hra s hrkajúcou loptou

Kúpime alebo vyrobíme loptu, ktorá má vnútri rolničku. Deti sa so zviazanými očami snažia s touto loptou hrať klasické hry (hádzanie, futbal a i.) podľa možností priestoru.

Slepý labyrint s navigátorom

Kriedou, páskami, zábranami alebo iným vhodným spôsobom vyznačíme deťom trasu, po ktorej majú prejsť so zviazanými očami. Každé dieťa má jedného navigátora, ktorý mu dáva slovné pokyny.

Reflexia:

- ✓ Čo vás najviac zaujalo?
- ✓ O čom ste ešte nepočuli?
- ✓ Vedeli by ste pomôcť človeku so zrakovým postihnutím? Akým spôsobom ?

SLUCH

Na čo všetko nám slúži sluch?

- ✓ Pre radosť (hudba);
- ✓ orientácia v priestore (počujeme, z ktorej strany zvuk prichádza, ako ďaleko je jeho zdroj);
- ✓ na komunikovanie.

Rozhovor:

Ako môžeme chrániť svoj sluch?

- ✓ Nepočúvať príliš hlasno hudbu, najmä pri používaní slúchadiel;
- ✓ v hlučnom prostredí používať ochranné pomôcky (odhlučňovacie slúchadlá, štipule do uší);
- ✓ nevkladať si do uší cudzie predmety;
- ✓ pri silnejšom vetre mať uši vonku prekryté, napr. čiapkou.

Čo pomáha ľuďom so sluchovým postihnutím?

- ✓ Načúvacie prístroje.
- ✓ Slovenský posunkový jazyk (oficiálny názov v takomto tvare). Je to samostatný jazyk s odlišnou gramatikou.
- ✓ Pre mnohých nepočujúcich je posunkový jazyk materinským jazykom a slovenčine nerozumejú, musia sa ju učiť ako my, napr. angličtinu.
- ✓ Nie je univerzálny pre celý svet, ale každá krajina má vlastný.
- ✓ Okrem postavenia rúk a prstov sú dôležité aj iné veci, napríklad počet opakovaní, výraz tváre.

Špecifiká posunkových jazykov: <https://www.posunky.sk/specifika-posunkovych-jazykov/>

- ✓ Pozor, posunky nie sú gestá, teda neverbálne prejavy, ktoré sprevádzajú reč v bežnej komunikácii, pre ich používanie na rozdiel od posunkov neexistujú žiadne pravidlá, každý používa gestá tak, ako chce.

Zdroj: <http://ruce.cz/clanky/879-posunkovy-jazyk-je-sustava-gest-nie>

- ✓ Odčítanie z pier.
- ✓ Tlmočníci často pomáhajú nepočujúcim aj s vybavovaním administratívy (úradu), návštevami lekárov a inými bežnými činnosťami, sú často aj asistentmi.
- ✓ Ak je tlmočený verejný prejav (napríklad prezidentka, politici, správy a pod.), tlmočník musí byť oblečený nevýrazne, v tmavých alebo neutrálnych farbách, nemá na seba upútať pozornosť,
- ✓ Titulky pri filmoch nie sú úplne zhodné s tým, čo počujeme. Titulok musí byť krátky, aby sme ho stihli prečítať, okrem textu obsahuje aj informácie o zvukoch.

Môžu nepočujúci ľudia počúvať hudbu? Ako?

- ✓ Nepočujúci ľudia hudbu počúvajú veľmi radi. Vnímajú ju cez hmat. Zvukové vlny vytvárajú vibrácie, ktoré cítime.

Video - Tlmočníčka Amber Galloway Gallego tlmočí text piesne do amerického posunkového jazyka. Okrem posunkov sa hýbe v rytme a tlmočí tak nielen text, ale aj celkový dojem z piesne.

Dostupné na:

https://www.youtube.com/watch?v=jBQIqmofcuc&ab_channel=AmberGallowayGallego

Môžu ľudia s postihnutím sluchu spievať?

- ✓ Áno. Hlasivky sú sval, ktorý dokážeme naučiť presným pohybom rovnako, ako keď sa učíme bicyklovať alebo plávať.

Video - Mandy Harvey je nepočujúca od 18 rokov. Do súťaže "Amerika má talent" prišla s vlastnou piesňou a tlmočnickou.

Dostupné na: <https://youtu.be/ZKSWXzAnVe0?t=109>

Aktivity:

Pantomíma

Dieťa si vyžrebuje jednu z vopred pripravených jednoduchých aktivít. Pantomímou sa snaží vysvetliť ostatným deťom, čo majú robiť (vyžrebovaná aktivita).

Odčítanie z pier

Vychovávateľ artikuluje slová alebo jednoduché vety bez zvuku, deti sa snažia uhádnuť, čo hovorí.

Naučiť sa jednoduchý posunok na základe videa. *Dostupné na:*

<https://youtu.be/8QL9aBmUgQU?t=79>

Reflexia:

- ✓ Ktoré posunky z videa ste si zapamätali?
- ✓ Prečo je potrebné chrániť si sluch pred veľkým hlukom?

- ✓ Akým spôsobom sa viete s kamarátmi dorozumieť bez slov?

CHUŤ A ČUCH

Zopakovanie základných znalostí o chuti a čuchu. Čím cítime (orgány čuchu a chuti), základné chute (sladká, slaná, horká, kyslá).

Rozhovor

- Čo majú chuť a čuch spoločné? Cítite chuť jedla, keď máte nádchu? Prečo?
- Aká choroba spôsobuje stratu čuchu a chuti? (Covid-19)
- V čom môže byť strata čuchu nebezpečná? (plyn, varenie, chemikálie)
- V čom môže byť strata chuti nebezpečná? (pokazené jedlo, štiplavé)
- Čo majú čuch a pamäť spoločné?
- Vône v nás vyvolávajú oveľa živšie spomienky ako akékoľvek iné zmysly.
- Prečo je pre nás čuch dôležitý?
- Čuch nám pomáha na podvedomej úrovni (neuvedomujeme si to). Novorodenec podľa čuchu napríklad spozná mamu, aj keď ešte dobre nevidí.
- Ako sú prepojené chuť a hmat?
- Keď ochutnávame jedlo, okrem jeho chuti je veľmi dôležitá aj konzistencia. Inak nám chuť jedlo, keď je chrumkavé ako mrkva alebo nadýchané ako šľahačka.

Aktivity

- ✓ Uhádni, čo ješ, keď máš upchatý nos.

Deti si rukou chytia nos a ochutnávajú rôzne potraviny, pričom sa snažia uhádnuť, čo to je.

Obmena: deti rovnakým spôsobom hádajú dvojicu podobných potravín, napr. čaj a voda, jablko a hruška a pod.

Upozornenie: Hra nie je vhodná pre deti s potravinovými alergiami.

Reflexia:

- Čo nové ste sa dozvedeli?
- Čo vás zaujalo?
- Prečo šéfkuchári vo svojich jedlách miešajú rôzne konzistencie?

HMAT

Aké informácie nám hmat pomáha získať?

- ✓ Teplo, chlad, tlak, bolesť, dotyk, kvalitatívne vlastnosti predmetov (tvar, konzistencia, smer pohybu).

Deťom v krátkosti porozprávame o tom, ako funguje hmat (nervové zakončenia, elektrické signály, spracovanie v mozgu). Pri zadávaní otázok im postupne vysvetlíme, že za stratu hmatu môže poškodenie nervov (popáleniny, cukrovka) alebo poškodenie mozgu (mozgová mŕtvica, úraz hlavy).

Rozhovor:

- Aké nebezpečenstvo nám hrozí, ak by sme necítili?
- O aké zážitky by sme prišli?
- Pri akých hendikepoch nám hmat môže pomôcť?

Vedeli ste, že

- ✓ koža je najväčší orgán ľudského tela?
- ✓ existuje genetické ochorenie, pri ktorom človek necíti bolesť?
- ✓ čím častejšie niekoho objímame, tým väčšiu citovú väzbu si s ním tvoríme?

Aktivity:

Trojité hádanie

Jedno dieťa vyberie náhodný predmet. Druhé ho so zaviazanými očami opisuje. Tretie dieťa na základe opisu háda, o aký predmet ide.

Nájdí a prines

Deťom dávame pokyny, aby našli a priniesli predmety s rôznymi vlastnosťami (hladké, studené, mäkké, štruktúrované atď.).

Reflexia:

- Prečo je potrebné, aby sme si dávali pozor na svoju pokožku?
- Ako ju môžeme chrániť?
- Ako môžeme chrániť svoj hmat zdravou výživou? (cukrovka)

INÉ HENDIKEPY

Rozhovor:

- S akými hendikepmi ste sa stretli?
- Akým spôsobom ovplyvňujú človeka, ktorý tento hendikep má?
- Sú tieto hendikepy dočasné alebo trvalé?
- Ochorenia (mozgová obrna, Parkinsonova choroba a i.), absencia alebo poškodenie funkčnosti končatín a i.
- Ako dokážu ľudia prekonať svoj hendikep?
- Maľba ústami, hra na gitare nohami, paraolympiáda, tanec na vozíčku a pod.
- Aké pomôcky ľuďom s iným hendikepom uľahčujú život?
- Terapeutické nožnice.

Obrázok dostupný na: <https://ezdrav.sk/wp-content/uploads/2021/04/AA6742R.jpg>

Invalidný vozík, barle, protézy, mozgové implantáty.

Video - Parkinsonova choroba – rozdiel vypnutý a zapnutý mozgový implantát.

Dostupné na:

https://www.youtube.com/watch?v=34XP72FuvnQ&ab_channel=ParkinsonSocietyBC

V niektorých školách sú špeciálne triedy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré integrujú žiakov so zdravotným znevýhodnením, postihnutím, chorých alebo zdravotne oslabených žiakov, žiakov s vývinovými poruchami učenia a žiakov s poruchou správania

a pozornosti. Porozprávajte sa s deťmi, v čom môže pomôcť zaradenie do špeciálnej triedy, ako sa k týmto žiakom správať? Vedeli by ste vysvetliť, čo znamená pojem integrácia?

Zdroj:

https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/Metod_mat_sk_integracia_12_13%282%29.pdf

Video - Nick Vujicic, muž, ktorý sa narodil bez rúk a bez nôh, žije plnohodnotný život.

Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=7JBGDdtm7i8&ab_channel=XCL

Video - Mark Goffeney hrá na gitare nohami.

Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=N9jg2nhAMxQ&ab_channel=Bor%C3%B3wka

Video - Swapna Augustine, maliarka bez rúk.

Dostupné na:

https://www.youtube.com/watch?v=I1KMEH02eKY&t=45s&ab_channel=SwapnaAugustine

Reflexia:

- ✓ Prečo ľudia na videách dokázali všetko, čo ste mohli vidieť, aj napriek svojim hendikepom? (tréning, odhodlanie, vynaliezavosť, technické vymoženosti)
- ✓ V čom môžu byť pre nás príkladom?
- ✓ Oplatí sa veci, o ktorých si myslíme, že ich nezvládneme, aspoň vyskúšať, kým sa vzdáme?
- ✓ Ako vieme byť nápomocní ľuďom s hendikepmi?

Významné dni

21.3. – Svetový deň Downovho syndrómu

Oboznámiť ich s ponožkovou výzvou.

Zdroj: <https://downovsyndrom.sk/v16/>

2.4. – Svetový deň povedomia o autizme

Priblížiť inakosť ľudí s poruchou autistického spektra (PAS) prostredníctvom optiky porozumenia a tolerancie (rešpektovanie ich jedinečných potrieb ako tiché prostredie, zvyky a pod.), ale aj vplyvom ich schopnosti vnímať, vplyvom autizmu dokázať výnimočné veci (pozri zoznam slávnych osobností s PAS).

Odporúčané zdroje: <https://www.oautizme.sk/>

<https://www.sposaturiec.sk/slavne-osobnosti-s-autizmom/>

Environmentálna a regionálna výchova

Názov aktivity: Cesta k pitnej vode

Autorka: Lucia Purdová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 30 minút (samotná aktivita, diskusia a vlastné postrehy detí 30 minút)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Motivácia:

Oboznámiť sa s glóbusom. Pomocou glóbusu a otázkami sa snažíme zistiť od detí, koľko je na Zemi súš a koľko vody ($\frac{1}{4}$ súš, $\frac{3}{4}$ voda), kde všade sa voda nachádza a na čo všetko sa využíva. Pozorujeme pevninu a modrú plochu vody na glóbose.

Brainstorming (mozgová búrka, každý nápad sa počíta): Kde všade sa voda nachádza? (pozri: Príloha č. 2, Obr. 1)

Postup:

Každému dieťaťu dáme valček plastelíny, z ktorého si vymodeluje guľku. Vymodelovanú guľku predstavíme ako našu Zem. Deti odhadom odoberú z veľkej plastelínovej guľky v úvode spomenutú súš ($\frac{1}{4}$), zvyšnú časť opäť vymodelujú do guľky (predstavuje vodu). Ďalej od detí zisťujeme, či je na zemi viac slanej vody v podobe morí a oceánov alebo sladkej vody. Následne opäť odoberieme zo zvyšnej časti guľky príslušných $\frac{9}{10}$ slanej vody. Zostane nám malá guľka, teda $\frac{1}{10}$ sladkej vody. Vysvetlíme, že sladká voda sa nenachádza len v tekutom stave, $\frac{8}{10}$ z toho sladkej vody je viazané v ľadovcoch, takže ani to nie je pre človeka použiteľná voda, a preto ju opäť odoberieme. Zostala nám maličká guľka asi vo veľkosti hrachu. Ešte z tejto malej guľky odoberieme časť vody, ktorá je pod zemou alebo v podobe vodnej pary v oblakoch, či znečistená ($\frac{9}{10}$ zo zostatkovej guľky). Zostane nám guľka v tvare špendlíkovej hlavičky ($\frac{1}{10}$), ktorá je pitná. Teda necelé 1 % z celkového množstva vody na Zemi. (pozri: Príloha č. 2, Obr. 2)

Celý tento proces kreslíme aj na tabuľu formou koláčového grafu s farebne odlíšenými časťami.

Spätná väzba:

Po zrealizovaní aktivity sa detí pýtame, či vedeli, že na Zemi je len také malé množstvo pitnej vody. Každé dieťa vyjadruje pocity, spomína si pri tom na filmy, prípadne obrázky z púšte, ľudí v Afrike. Deti touto aktivitou vedieme k šetreniu vody v každodenných činnostiach. Poukazujeme na to, že obrovské množstvo vody sa minie napríklad v priemysle (výroba papiera), v domácnosti (toalety splachujeme pitnou vodou) a pod.

Reflexia:

Deti z vlastnej skúsenosti rozprávajú napríklad o dažďovej vode, ktorú používajú v domácnosti na polievanie záhrady.

Môžeme spomenúť aj čističky odpadových vôd v danom regióne, prípadne ich navštíviť. Z vlastnej skúsenosti môžeme povedať, že takáto exkurzia je pre deti veľkým prínosom.

Zdroj:

MENKYNOVÁ, J. 2012. *Ponorme sa do vodných tajomstiev*. Bratislava: DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, 61 s. ISBN 978-80-89133-25-3.

Názov aktivity: Vznik oblakov

Autorka: Lucia Purdová

Odporúčaná veková skupina: 3. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 40 – 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE**Motivácia:**

Pieseň s názvom Voda, para a ľad.

Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=aqMLo1mwsME>

Postup:

Plastovú fľašu rozrežeme v pomere 1/3 a 2/3. Do menšej časti, ktorá je uzavretá vrchnákom, naberieme šálku ľadových kociek. Do väčšej spodnej časti naberieme horúcu vodu. Ihneď postavíme uzavretú hornú tretinu fľaše hrdlom nadol na jej pôvodnú spodnú časť. (pozri: Príloha č. 2, Obr. 3)

Zistenia:

Mrak sa objaví hneď, keď stúpajúca vodná para narazí na ľad a ochladí sa. Nakoniec vodná para sa skvapalní (skondenzuje) na stenách hornej časti fľaše a bude padať nadol ako dážď zo skutočného oblaku. Tento pokus predstavuje analógiu kolobehu vody v prírode. Z horúcej vody (akoby sa vplyvom slnka ohrievala vodná plocha) sa vyparuje voda v podobe vodnej pary, dostáva sa do ovzdušia, vytvára oblaky a vplyvom chladného vzduchu (teda v našom pokuse, keď narazí na ľadové kocky) sa začne meniť na dážď a padať na zem, kde časť sa dostane do rastlín, časť sa hneď vyparí (pretože zem je teplejšia), časť sa dostane pod zem a tam sa hromadí, až nakoniec sa opäť dostane na povrch, pramení, vzniká potok, rieka, ktorá sa vlieva do mora, kde sa opäť vplyvom teplých slnečných lúčov vyparí a celý proces sa dookola opakuje.

Spätná väzba:

Na základe aktivity deti samostatne vyvodlia tri skupenstvá, v ktorých sa voda vyskytuje na Zemi:

kvapalnú dážď, pevný ľad, plynná vodná para.

Reflexia:

Kde a kedy môžeme pozorovať zmenu skupenstva vody v prírode? Deti pomocou kalendára s obrázkami prírody v jednotlivých ročných obdobiach privedieme na správne odpovede.

Alternatíva: Deti môžu svoje odpovede vyjadriť aj pomocou kresby, a to v trojčlenných skupinách, a následne prezentovať pred ostatnými skupinami a obhájiť si svoje výstupy.

Kresby môžu obsahovať napríklad nasledovné situácie:

- ✓ voda vrije v hrnci vplyvom tepla zo sporáka;
- ✓ topenie snehu na jar, sneh sa mení z pevného skupenstva na kvapalnú vodu vplyvom tepla;
- ✓ tuhnutie vody, v zime sa kvapôčky menia na sneh vplyvom nízkych teplôt, voda v jazere zamrzne pri bode mrazu.

Zdroj:

MENKYNOVÁ, J. 2012. *Ponorme sa do vodných tajomstiev*. Bratislava: DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, 61 s. ISBN 978-80-89133-25-3.

Názov aktivity: Putovný deň Tajomstvo lesných škriatkov

Autorka: Lucia Purdová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 1 deň príprava, 1 deň realizácia, prípadne celý týždeň

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE**Motivácia:**

Oboznámiť sa s mapou intravilánu a extravilánu obce, s trasou putovnej cesty za tajomstvom lesných škriatkov.

Postup - prípravná fáza:

A) Príprava a rozmiestnenie jednotlivých stanovišť na putovnej ceste miestnou krajinou.

Postup - realizačná fáza:

B) Ekologické a prírodovedné hry v skupine, vedomostné súťaže, súťaže športového charakteru.

1. aktivita: Prírodovedci:

Úlohou detí v skupine na čele s vedúcim je v určitom čase pozbierať do papierového vrecúška prírodniny (šišky, konáriky, listy, kôru, kvety atď.). Hovorca každej skupiny komentuje a rozdeľuje prírodniny medzi živé a neživé. Zvíťazí skupina, ktorej sa podarí v danom čase pozbierať, správne

pomenovať a rozdeliť dané prírodniny. Do plastového vreca deti zbierajú prípadné odpadky, ktoré pri prezentácii skupiny triedia do príslušných nádob.

2. aktivita: Pátrači:

Jeden člen skupiny má k dispozícii obálku s názvom prírodniny (kvet, drevina, ker), ktorú musí vybraný člen skupiny vystopovať v danom priestore. Ostatní členovia ho môžu navigovať. Ktorému družstvu sa to podarí ako prvému, vyhráva.

3. aktivita: Hod šíškou na terč:

Každý člen skupiny hádže šíškou na terč, pričom má dva pokusy. Ktoré družstvo bude mať najvyšší počet úspešných hodov, vyhráva.

4. aktivita: Preskok cez potôčik:

V putovaní krajinou pokračuje len člen, prípadne skupina, ktorá nebojácne preskočí malý potôčik alebo vymyslí spôsob, akým sa dostane na druhú stranu brehu.

5. aktivita: Hľadanie pokladu:

Každé družstvo dostane malý plán, na ktorom bude niekoľko orientačných bodov a smer k "pokladu". Pomôckou pre deti bude kompas, prírodný ukazovateľ svetových strán a poznatky o orientácii v prírode, plán daného územia. Vyhráva družstvo, ktoré daný cieľ nájde v čo najkratšom čase.

6. aktivita: Eko-hra:

Každá skupina dostane obálku s rozstrihanými heslami. Úlohou skupiny bude zložiť správne vety zo slov čo najskôr. Vyhráva skupina, ktorej sa to podarí ako prvej.

HESLÁ:

KTO CHRÁNI PRÍRODU, TEN SI CHRÁNI BUDÚCNOSŤ

RASTLINY SÚ DÔLEŽITÝM ZDROJOM KYSLÍKA, KTORÝ DÝCHAME

ĽUDIA SÚ AKO LISTY NA STROME. ANI DVAJA ĽUDIA NIE SÚ SI ÚPLNE PODOBNÍ

NEUBLIŽUJME VODE, ABY ONA NEUBLIŽOVALA NÁM

7. aktivita: Hľadanie vlajok:

Skupiny dostanú vlajku so žrdou, každá s inou farbou. Na znamenie sa skupiny rozídu do okolia rôznymi smermi. Na ďalšie znamenie pískom zapichne každá skupina vlajku do zeme a vráti sa k vedúcemu, ktorý dá pokyn na hľadanie vlajok. Skupiny hľadajú vlajky svojich súperov, nesmú doniesť vlastnú vlajku. Víťazí skupina, ktorá nájde a zozbiera najviac farebných vlajok v najkratšom čase.

Spätná väzba:

Ide o časovo náročnejšie aktivity, ktoré so sebou prinášajú viacero výhod. Deti vedú k ochrane životného prostredia a jeho skrášľovaniu, vzbudzujú záujem o nové informácie, zlepšujú schopnosť orientovať sa v prírode pomocou kompasu, rozvíjajú návyky triedenia odpadu. Ide tu o skĺbenie

voľnočasových aktivít s učením. Deti pracujú v skupine, vzájomne spolupracujú.

Reflexia:

Deti si vytvárali úlohy, ktoré ich kamaráti museli plniť. Nazbierané odpadky triedili do košov, ktoré boli na to určené.

Výtvarná a pracovná výchova

Názov aktivity: Enkaustický obraz, abstrakt

Autorka: Zuzana Kubeková

Odporúčaná veková skupina: 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Enkaustika je nevšedná technika maľovania horúcim voskom. Nástrojom na maľovanie je žehlička.

Na začiatku treba deti poučiť o BOZP pri práci s elektrickým zariadením a rešpektovaní pokynov. Upozornenie: pre bezpečnosť detí dostatočne nahriatu žehličku odpojiť z elektrického zdroja, aby nedošlo k popáleniu a inému úrazu. Takto môžeme pracovať a tvoriť bezpečne.

Motivácia:

Deti viete, na čo nám slúži žehlička? Dnes nebudeme pomáhať mamičke žehliť bielizeň, ale budeme žehličkou maľovať. Zdá sa vám to nemožné? Pozrite sa, aké krásne obrázky vzniknú a ani jeden nie je rovnaký. Ideme to spoločne vyskúšať?

Názorne ukážem deťom pracovný postup krok za krokom.

Pomôcky:

retro žehlička (nie naparovacia), voskovky, list z nástenného kalendára, bavlnená handrička, papierové utierky

Pracovný postup:

Deti oboznámim s pracovnými nástrojmi a ich bezpečnom používaní pri práci. Na teplú, nie však horúcu, žehličku prikladáme rôzne farby voskovky, ktoré sa na žehličke topia a vytvárajú farebné škvrny. Tie potom postupným pritlačením, nadvíhovaním a posúvaním žehličky po papieri (opačná strana nástenného kalendára) zanechávajú abstraktné tvary a vzory. Zaujímavé tvary docielime použitím hrotu a hrany žehličky. Po každom tlačení na papier je potrebné žehličku utrieť a vyčistiť suchou

bavlnenou handričkou. Po skončení práce výsledný obrázok vyčistíme papierovou utierkou, aby sme dodali potrebný lesk nášmu hotovému obrazu.

Analýza činnosti – evalvácia:

Enkaustická technika bola pre deti niečím novým a zaujímavým. Stala sa pre ne obľúbenou, pretože pomocou nej dokázali v sebe prebudiť skryté možnosti tvoríť bez zvláštnych umeleckých schopností. Po upozornení na bezpečnosť pri práci s teplou žehličkou boli pokojnejšie a obozretnejšie. V školskom klube sme dokázali drahé enkaustické pomôcky nahradiť lacnou efektívnou verziou, ktorá sa osvedčila. Hotové práce sú trvácne, ale nevystavujeme ich na priame slnko. (pozri: Príloha č. 3, Obr. 1 – 3)

Ukážka enkaustiky: <https://www.youtube.com/watch?v=k-xG8MvufQo>

Názov aktivity: Fragmentovaná maľba - tulipány

Autorka: Zuzana Kubeková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE**Motivácia:**

Deti motivujem rozhovorom o ročnom období. Použijem hádanky a básničky o jarných kvetoch. Rozprávame sa, ktoré rastú v ich záhradkách, akú majú farbu, vôňu. Pri prezeraní jarných kvetov si vypočujeme pesničku o jarných kvetoch.

Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=0LdZfwv_jD4

Pomôcky:

výkres, biela voskovka, vodové alebo anilínové farby, podľa potreby maketa tulipánu, voda, štetec

Pracovný postup:

Vysvetlím postup práce a ukážem hotovú ukážku, aby deti vedeli, čo sa im vytvorí pri správnom nanášaní vosku a vodovej farby. Na výkres kreslíme bielou voskovkou čmáranice a nimi pokryjeme celý povrch výkresu. Táto technika má nezameniteľné čaro, pretože biela vosková línia pôsobí ako separátor podkladu a nezafarbí celú plochu.

Potom začíname maľovať tulipány. Prvú vrstvu maľujeme svetlejšími farebnými odtieňmi, po krátkom zaschnutí pridávame tmavšie odtiene, nakoniec namaľujeme obrysy tulipánov. Pozadie výkresu

vymaľujeme farbou podľa vlastnej predstavy. Výhodou je, že sa farby nerozpíjajú.

Analýza činnosti – evalvácia:

Táto technika je vhodná na rôzne námety maľovania (motýle, zvieratá, vtáky atď.), pričom princíp náhody vzniknutej farebnej kompozície je pridanou hodnotou každého výtvarného diela. Deti s úžasom sledovali, čo sa tvorí pod ich rukami. Videli, ako sa mení efekt čmáraníc. Tiež zistili, že miesta pokryté voskovkou farba ďalšia farba nechytí a pod každým ťahom štetca vznikajú nové a zaujímavé tvary. (pozri: Príloha č. 3, Obr. 4 – 6)

Názov aktivity: Maľovanie na alobal

Autorka: Zuzana Kubeková

Odporúčaná veková skupina: 3. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Aktivita nadväzuje na predchádzajúce dni, kedy sme sa venovali vzniku a výrobe čajov, ich druhov a ich využitie pre naše zdravie. Rozprávala som im bájku o čaji, ktorý vznikol pred viac ako 5000 rokmi. Čínskemu cisárovi padol do kotlíka pri varení vody list z čajovníka a jeho voda mala lepšiu chuť a farbu. Ochutnávku čaju sme si urobili aj my. Deti si priniesli svoje čaje a obľúbené hrnčeky. Na záver našich aktivít sme si vyrobili svoj čajník netradičnou výtvarnou technikou.

Motivácia:

Deti motivujem rozhovorom o čajníku, aké poznajú, majú doma a z akého materiálu sú vyrobené. Prečítam im príbeh o starom čajníku, ktorý stál smutný v komore na polici a nikto si ho nevšímal, pretože mal rozbité ucho. Ukážem im antikorový čajník, ktorý je lesklý a nedá sa rozbiť. Takýto čajník si dnes spoločne namaľujeme pomocou makety, farby a zázračnej kvapky. Dnes nepoužijeme na riedenie farby vodu, ale saponát na umývanie riadu. Aby to bolo ešte viac zaujímavé, budeme maľovať na alobal.

Pomôcky:

výkres, alobal, temperové farby, maketa čajníka, štetec, saponát na riad, lepiaca páska

Pracovný postup:

Alobalom obalíme výkres tak, aby sa nepohyboval. Na pripravený alobal kreslíme temperovou farbou, ktorú riedime saponátom na riad. Plochy, ktoré chceme mať lesklé, antikorové (alobal), tam priložíme maketu. Ostatné časti výkresu natierame temperovou farbou. Pre krajší umelecký dojem prácu

dotvoríme čajovým vrecúškom. (pozri: Príloha č. 3, Obr. 7)

Touto technikou môžeme maľovať kovové nádoby, svietniky, dopravné prostriedky, hradné veže a pod.

Analýza činnosti – evalvácia:

Pri tejto činnosti deti pracovali s maketou, aby lepšie pochopili, ktoré časti zostanú lesklé. Zaujímavé pre nich bolo riedenie farby pomocou saponátu. Maľovanie na alobal bolo plné očakávania a zvedavosti. Práca detí zaujala, pracovali sústredene a s radosťou.

Odporúčam alobal vzadu pripevniť lepiacou páskou.

Názov aktivity: Kašírovaná mačička

Autorka: Ingrid Téglásová

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník (7 – 9 rokov)

Časová dotácia aktivity: 2 x 45 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Motivácia:

Rozprávka o psíčkovi a mačičke Ako našli bábijku, ktorá tenko plakala. Rozprávka končí tým, ako psíček a mačička vyzbierali v okolí domčeka deťmi vyhodnené hračky, my si vytvoríme mačičku z plastovej fľaše a použitého papiera, ktoré by sme inak vyhodili. (PEOV)

Materiál a pomôcky:

na kúsky natrhany papier (môžete recyklovať aj starý potlačený kancelársky papier, ale aj noviny a pod.), disperzné lepidlo, prípadne lepidlo na tapety zmiešané s vodou, plastová fľaša, stačí aj 300 alebo 500 ml, štetec, kúsky kartónu, temperové alebo akrylové farby.

Pracovný postup:

Postup je veľmi jednoduchý. Na fľašu, z ktorej zrežeme výčnelok so štuplíkom prilepíme mačičke ušká z kartónu, a potom na celú fľašu, aj cez otvor a ušká, priliepame kúsky papiera namočené do lepidla rozrobeného s trochou vody. Dbáme, aby sa nám vrstvy prekryvali a takto postupne vrstvíme papier na fľašu, až ju zaplníme celú. Je dobré urobiť dve vrstvy, aby to bolo pevnejšie. Po dosiahnutí hrúbky a tvaru necháme naše dielo poriadne vysušiť. Po vysušení namaľujeme mačičke temperovými alebo akrylovými farbami srst', tvár, chvost.

Obmeny: psík, zajačik (pozri: Príloha č. 3, Obr. 8)

Táto technika je časovo náročnejšia (sušenie), treba si ju rozvrhnúť na viac dní, ale výsledný efekt je veľmi atraktívny. Techniku výborne zvládajú aj menej zručné deti, ktoré pri nej zažívajú pocit úspechu. Deťom v tomto veku je potrebné pomôcť s technickými detailami.

Názov aktivity: Obrázky z prírodnín

Autorka: Ingrid Téglásová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 4. ročník (6 – 9 rokov)

Časová dotácia aktivity: 45 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Motivácia:

Prechádzka prírodou s pozorovaním rozmanitosti a farebnej pestrosti prírody spojená so zberom prírodného materiálu na tvorenie.

Aktivitu realizujeme v exteriéri, v areáli školského dvora, v škole v prírode a pod.

Materiál:

rôzne prírodniny

Pracovný postup:

Deti necháme voľne tvoriť rôzne obrázky.

Zámerné neurčujeme šablónu. Táto aktivita je zameraná na rozvoj kreativity, zobrazenie vlastnej predstavy a pocitov, spoluprácu v kolektíve (pozri: Príloha č. 3, Obr. 9 – 11).

Dychové a relaxačné cvičenia

Názov aktivity: Súbor dychových cvičení

Autorka: Katarína Petényiová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 5. ročník (6 – 10 rokov)

Časová dotácia aktivity: 30 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Téma: Dych znamená život**Motivácia:**

Aby deti pochopili, čo je bránica a ako pracuje, ako názornú ukážku použijeme krátke video.

Pred každým cvikom deti motivujeme krátkou básničkou alebo riekankou.

Organizácia:

V prípade, že sa cvičenie realizuje v triede, kde sa deti doobeda učia, musíme si ju vhodne upraviť a hlavne vyvetrať. Deti si posadajú na pripravené podložky. Je dôležité voľné športové oblečenie, aby deťom nebránilo v pohybe. Deti cvičia bosé alebo v ponožkách. Najprv im v krátkosti vysvetlíme, ako budeme cvičiť. Oboznámime ich s cieľom nášho cvičenia.

Postup realizácie:

Oboznámime deti so všetkými cvikmi, ktoré v ten deň budeme cvičiť a ako majú k tomu pristupovať. Niektoré cviky sú ľahšie a niektoré zložitejšie. Oznámime im, že majú využiť pozíciu, v ktorej sa im bude cvičiť najlepšie. Všetko záleží od ich ohybnosti. Vždy začíname cvičiť v sedacej polohe s prekříženými nohami a so vzpriameným chrbtom. Najprv sa každý musí na cvik sústrediť, uvedomiť si svoje telo a začať voľne dýchať. Je to taká malá rozcvička pred samotnými cvikmi. Potom dych prehĺbiť a výdych predĺžiť. Cvičiacim vysvetlíme, že treba dýchať iba nosom. Vydychovať ústami je treba iba vtedy, keď ich na to pri cvikoch upozorníme. I keď sa zdá, že je to jednoduché, deti s tým majú na začiatku veľký problém. Toto cvičíme maximálne 2 minúty a prejdeme k samotným cvikom. Názvy cvikov, ktoré sú určené pre deti, pomenúvajú zvieratá. Najprv každý cvik ukáže vychovávateľka a až potom sa pridajú deti. Kontroluje ich, či cviky cvičia správne a v tichosti ich upozorňuje. Každý cvik sa cvičí dvakrát. Cviky sa cvičia ako celok a vyhodnotenie je až na záver celého cvičenia.

Slon

Ide, ide slon, veľký ako dom.

Za ním skáču opice, drzé sú jak ploštice.

1. Pozícia v stoj s nohami tesne pri sebe.
2. Budete robiť slona, ktorý naberá chobotom vodu z rybníka, a potom ju postupne vypúšťa von. Natiahnite ruky pred seba, položte jednu ruku na druhú, dlane vytočte smerom nadol.
3. Predkloňte sa najviac, ako je to možné.
4. Pomaly sa dvíhajte, ruky majte stále v rovnakej pozícii a s pomalým nádychom vydávajte zvuk, ako keď slon dlho naberá vodu chobotom z rybníka.
5. Len čo sa obe ruky dostanú nad hlavu, zase začnite klesať smerom k chodidlám. Pomaly vydychujte a vydávajte zvuk, ako keď dlho slon vystrekuje vodu zo svojho chobota.

Páv

A tam v lese pod dubom, hrá páv karty s holubom.

Hrdlička, tá slzy roní, že páv na jej dube tróní.

1. Pozícia v sede. Môžete zaujať štyri možné pozície sedu. Sed na päťkách, turecký sed (nohy sú prekřížené s chodidlami vo vnútri), pozícia polovičného lotosového kvetu (nohy sú prekřížené, jedno chodidlo na zemi a druhé na stehne), pozícia lotosového kvetu (nohy sú prekřížené s oboma chodidlami na stehnách). Každý si sadne do pozície, ktorá mu vyhovuje najlepšie, ale neprepína svoje sily. Je dôležité, aby cvičiaci boli pokojní a uvoľnení.

2. Budete robiť páva. Pri dýchaní sa naparovať rovnako ako tento krásny vták. S pomalým nádychom dvíhajte ruky smerom do strán, ako keby ste kreslili polkruh. Dýchajte nosom, ale veľmi pomaly.
3. Ruky nad hlavou jemne spojte.
4. Páv sa rozhodol, že svoj vejár z pierok uzavrie. S pomalým výdychom spúšťajte ruky tak, aby ste opäť opisovali polkruh.

Had

Keď je kobra zvedavá, hlavu a trup zdvihne.

Rozhliadne sa, zasyčí a zase si sadne.

1. Sed na päťoch, nohy pokrčené.
2. Ruky zdvihnite nad hlavu, dlane spojte.
3. Úplný predklon, ruky pretiahnite dopredu.
4. Zahráte sa na hada a budete syčať ako on. Položte jazyk na podnebie a pomaly dvíhajte hlavu. Pomaly sa nadychujte, ale jazyk nechajte stále na podnebí.
5. Keď sú ruky v zvislej polohe, pomaly s výdychom a syčaním sa vráťte dolu.

Motýľ a nektár

Kde bolo, tam bolo, letel motýľ okolo. Keby vedel motýľ písať tralala, veru by mu rezká nôta pristala. Kvietky to vedeli, že je veľmi veselý.

(Elena Čepčková)

1. Stanete sa motýľom, ktorý nabera nektár, a potom ho vypúšťa.
2. Utvorte pozíciu v sede, s rovným chrbtom a nohami natiahnutými dopredu.
3. Pokrčte kolená a spojte chodidlá. Oboma rukami objímajte prsty na nohách. Je z vás motýľ.
4. Predkloňte sa a skúste sa čelom dotknúť svojich chodidiel, pokiaľ to pôjde, neprepínajte svoje sily.
5. S plynulým nádychom dvíhajte hlavu hore.
6. Vo vzpriamenej pozícii ústami vypúšťajte postupne vzduch. Motýľ pomaly vypúšťa nektár.

Lev

Ja som levík, ja som kráľ, čo by celý deň len spal.

Som rýchly a vždy v strehu, celej džungli musím veliť, veru.

1. Sadnite si na päty.
2. Dlane položte na kolená, prsty vyrovnajte a doširoka rozťahnite.
3. S nádychom vyhrbte chrbát a ramená.
4. Bradu pritlačte na prsia.
5. S výdychom vyplazte jazyk a zdvihnite oči smerom k obočiu.
6. Vydajte dlhý krik, ako keď zareve lev.
7. Poriadne napnite tvárové svaly, aby ste pôsobili čo najhrozivejšie ako lev.

Hra s dychom

Fu – fu – fu – fu – fúka

vietor spoza buka.

1. Sadnite si na päty.
2. Pred seba položte pokrčenú papierovú vreckovku.
3. Pomaly fúkajte do vreckovky, aby sa posunula.
4. Potom si ľahnite na chrbát.
5. Položte si rozloženú papierovú vreckovku na ústa.
6. Fúknite do nej tak, aby vyletela čo najvyššie nad tvár.

Deti cvičenie hodnotia sebareflexne. Každý povie, čo sa mu na cvičení páči alebo nepáči.

Zdroj:

BIGORDA, G. L., MULLENHEIM, S., VINAY, S. R. 2017. *Jeden rok odpočinkových aktivít s deťmi*.

Bratislava: Svojtka & Co., 208 s. ISBN 978-80-567-0069-3.

Názov aktivity: Pohybové a relaxačné párové cvičenia

Autorka: Katarína Petényiová

Odporúčaná veková skupina: 1. – 5. ročník (6 – 10 rokov)

Časová dotácia aktivity: 60 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE**Téma: Pohybujeme sa vo dvojici****Motivácia:*****Hudobno-pohybová hra Nájdi si dvojicu***

Každé dieťa si nájde miesto v priestore miestnosti. Keď zaznie dynamická hudba, deti začnú vykonávať daný pohyb podľa pokynu vychovávateľky. Až hudba prestane hrať, deti musia rýchlo vytvoriť dvojice, ktoré sa držia za ruky. Potom znovu zaznie hudba a úlohou detí je pustiť sa a vykonávať ďalší pohyb zadaný vychovávateľkou. Situácia sa opakuje, pokiaľ deti nie sú dostatočne rozohriate.

Realizácia:

Po tejto rozcvičke deti urobia pár dychových cvičení na upokojenie, aby sa dokázali sústrediť na cvičenie vo dvojici.

Každé dieťa vo svojej skupine si vyberie partnera, s ktorým bude celú zostavu cvičiť. Upozorniť ich na bezpečnosť pri cvičení, prevenciu úrazov, a to hlavne pri úpolových hrách, kde ide vlastne o súboj. Každý cvik im vysvetlíme a ukážeme na jednej dvojici.

Cviky na spoluprácu

Upozorníme na to, že pri týchto cvikoch je podmienkou spolupráca vo dvojici, inak sa im cviky nepodaria.

Zrkadlo

Sed znožný, navzájom sa chrbtami oprú, pripažia ruky, otočia hlavu do strany a navzájom sa na seba pozerú, to isté robia smerom na druhú stranu.

Bicykel

Sed znožný tvárou k sebe, nohy sú opreté chodidlami o chodidlá cvičiaceho oproti. Jedno dieťa jednu nohu pokrčí a druhú vystrie a druhé dieťa opačne, akoby spolu bicyklovali.

Ťahaj repku

Sed roznožný tvármi k sebe, nohy majú navzájom opreté chodidlami. Deti v predpažení sa držia za ruky. Jedno dieťa sa zakloní a druhé dieťa sa zároveň predkloní a naopak.

Píłka

Sed znožný tvármi k sebe, nohy opreté chodidlami. Jedno dieťa pokrčí obidve nohy a súčasne druhé dieťa obidve nohy vystrie a naopak.

Pumpa

Stoj spojný tvárou k sebe, v predpažení sa navzájom držia za ruky. Jedno dieťa urobí drep a druhé dieťa zároveň urobí vztyk a naopak.

Lastovička

Stoj spojný tvárou k sebe, v predpažení sa navzájom držia za ruky. Jedno dieťa robí lastovičku a vráti sa do základnej polohy. To isté na druhej nohe, druhé dieťa ho pridrža. Potom si deti vystriedajú úlohy.

Úpolové hry

Sú to hry, kde deti súperia vo dvojici. Je dokázané, že deti, ktoré hrali tieto hry a skúšali prekonávať odpor druhého dieťaťa pod dozorom skúseného pedagóga, mali menej agresívnych pokusov ublížiť, ako tie deti, ktoré úpolové hry nehrali.

Zásah

Hráči stoja oproti sebe, navzájom sa držia rovnakou rukou. Dlaňou voľnej ruky sa snažia dotknúť súperovho chrbta. Môžu sa uhýbať, natáčať a podobne. Zásahy inam nie sú povolené. Hrá sa na 5 zásahov.

Zdravotný účinok: Vysoká tepová frekvencia. Ide o hru veľmi náročnú na celkovú pohyblivosť, sústredenosť a pozornosť.

Zasiahni rukou súpera!

Dvojice kľacia oproti sebe. Prvý hráč vo dvojici položí pred seba ruku, druhý sa ju snaží dosiahnuť

svojou rukou. Stačí zasiahnuť chrbát ruky alebo prst. Prvý hráč sa snaží rukou uhnúť, po pokuse opäť položí ruku na zem. To isté robí ľavou rukou. Vždy sa určí čas trvania.

Zdravotný účinok: Vysoká tepová frekvencia. Hranie vyžaduje sústredenosť a rýchlosť reakcie.

Pretláčanie chrbtom

Dvojice hráčov stoja a opierajú sa o seba chrbtami, ruky majú voľne zaklesnuté v laktóch. Od miesta, kde stoja v rovnakej vzdialenosti urobíme čiaru, po ktorú by ich súper nemal zatlačiť. Na znamenie sa začnú pretláčať. Čas hry by nemal byť vyšší ako 30 sekúnd.

Zdravotné účinky: Vysoká tepová frekvencia.

Relaxačné cvičenie vo dvojici

Celá zostava iba vo dvojiciach sa končí pomalým relaxačným cvičením.

Deti sedia k sebe chrbtami, prednožia a držia sa za ruky v upažení. Pomalým ťahom vzpažujú až do najkrajnejšej polohy, zhlboka sa nadýchnu. Svaly sú napnuté. Na povel paže od prstov rúk cez predlaktie až k ramenám uvoľňujú do pripaženia, uvoľňujú aj výdych. Svaly sú uvoľnené.

Zhodnotenie:

V komunitnom kruhu si deti navzájom povedia, čo sa im páčilo a čo nie.

Zdroje:

KRUŽLICOVÁ, M. 2013. *Pohybové a relaxačné cvičenia*. Bratislava: Vnímavé deti, 75 s. ISBN 978-80-8139-020-3.

MAZAL, F. 2001. *Kniha pohybových hier*. Bratislava: Educatio, 89 s. ISBN 80-967532-4-X.

Názov aktivity: Zdravíme sa so slniečkom

Autorka: Erika Jakubíková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 2. ročník

Časová dotácia aktivity: 10 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Hra sa hrá na koberci. Je zameraná na oddych a relaxáciu po vyučovaní alebo po náročnejšej duševnej alebo telesnej činnosti. Deti sa vyzujú, odložia si prebytočné oblečenie. Otvorím okná a pripravím si nahrávku relaxačnej hudby.

Deti ležia na koberci na chrbte. Oči majú zatvorené. Ruky vedľa tela. Rozprávam príbeh o slniečku. Slnečko ráno vychádza na oblohu, nadychuje sa. Pri nádychu sa vám dvíha bruško. Večer zapadá, vydychuje, pri výdychu stláčajte pupok smerom ku kobercu. S nádychom dvíhajte ruky z pripaženia do vzpaženia. Nad hlavou si ruky spojte dlaňami. Pri výdychu sa ruky pomaly vracajú naspäť. Cvik opakujte päťkrát.

Deťom môže robiť problém zladit' nácvik dýchania s dvíhaním paží. Aby deti pohyb neurýchl'ovali, počítam do piatich na nádych a do piatich na výdych.

Po zvládnutí nácviku dýchania poležiačky, možno prejsť na nácvik dýchania v tureckom sede. Tu treba dbať o to, aby deti sedeli vzpriamene, ale nedvíhali plecia.

Túto aktivitu možno realizovať aj v stojí. Deti majú nohy rozkročené na šírku bokov, chodidlá smerujú dopredu, chrbát je vzpriamený, bruško aktívne, sedacie svaly mierne stiahnuté, bruško je nevypučené, panva je mierne podsadená.

Názov aktivity: Lietadlo

Autorka: Erika Jakubíková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 2. ročník

Časová dotácia aktivity: 15 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Hra sa hrá na koberci vo vyvetranej miestnosti. Je zameraná na relaxáciu svalstva napínaním a uvoľňovaním. Deti sa vyzujú, sú primerane oblečení.

Pred začiatkom hry deti zoznámim so základnými pojmi.

Deti odpovedajú na otázky:

- Čo je to lietadlo a na čo slúži?
- Aké druhy lietadiel poznáte?
- Aké zviera lietadlo pripomína?
- Ako vyzerá vnútro lietadla?

Po úvodnom rozhovore vysvetlím deťom priebeh hry. Keď poviem: „Prosím všetkých, aby si zapli bezpečnostné pásy,“ budete piloti, ktorí si zapínajú bezpečnostný pás. Potom začnem odpočítavať štart: „Päť, štyri, tri, dva, jeden, štart“, v tej chvíli sa každý premení na lietadlo a začne lietať. Paže slúžia ako krídla. Keď pôjdete do zákruty, môžete sa nakloniť a môžete lietať rýchlo. Keď zapískam, spomalíte, vysuniete kolesá, najskôr poklesnete v kolenách, potom si klaknete na kolená a pristanete. Potom si ľahnute na bruško ako lietadlo, ktoré sa na zemi zastaví. Keď vidím, že lietadlo naozaj zastavilo a prestalo sa hýbať, dotknem sa vašej päty. To znamená, že lietadlo je bezpečné, že dvere lietadla sa otvárajú a pasažieri môžu vystupovať. Ruky pokrčíte v lakťoch a zodvihnete hlavu a hrud' mierne nad zem. Potom si položíte čelo na zložené ruky.

Po úvodnom rozhovore deti netrpezlivo očakávajú štart, pri lietaní niektoré deti naschvál do seba narážajú, takže ich treba upozorniť na bezpečnosť a vzájomnú toleranciu, pri pristávaní niektoré deti nedodržia správny postup, klesnú hneď na kolená, je potrebné ich vrátiť naspäť. V záverečnej fáze majú problém skoncentrovať sa na ležanie bez pohybu, tým je potrebné pripomenúť bezpečnosť pasažierov. V závere všetci ležia na brušku s hlavou položenou na zložených rukách a čakajú na ďalší pokyn.

Po lete je potrebné vždy urobiť údržbu lietadla. Všetci si ľahnú na chrbát, pokrčia si nohy v kolenách, chodidlá sú na koberci. Pripomínam, že lietadlu skontrolujeme kolesá, podvozok, premastíme jednotlivé diely. Pritiahnite si koleno pravej nohy pažami k brušku. Pohýbte kolenom doľava, doprava. Kontrolujte pohyblivosť kolies. Pritiahnite skrutky. Zodvihnite pravú nohu do vzduchu, špičku vystrite. Zatočte v členku päťkrát doľava a päťkrát doprava. Zatočte celou nohou päťkrát doľava a päťkrát doprava. To isté zopakujte aj ľavou nohou. Obidve nohy vystrite na zem. Lietadlo je pripravené na ďalší let. Teraz bude oddychovať v hangári. Pomaly sa prekotúlajte na pravý alebo ľavý bok a posad'te sa do tureckého sedu.

Keď všetky deti sedia v tureckom sede, rozprávam sa s nimi ako sa cítili pri hre. Aké mali pocity, keď boli v pohybe a aké pri nehybnom ležaní na brušku a pri údržbe.

Zdroj: NADEAU, M. 2011. *Relaxační hry s dětmi*. Praha: Portál, 136 s. ISBN 978-80-7367-896-8.

Celoklubové aktivity - ÚLIKIÁDA

Názov aktivity: Zábavno-súťažná olympiáda - Úlikáda

Autorka: Jana Miháliková

Odporúčaná veková skupina: 1. – 4 . ročník

Časová dotácia aktivity: celoročný projekt – 1 kolo asi 1,5 hodiny

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Príprava projektu:

Netradičná olympiáda je pomenovaná podľa nášho ŠKD, ÚLIK.

Aktivity sú zamerané na rozvoj prvkov základnej motoriky a koordináciu pohybov.

Rozvíjanie vôľových vlastností – húževnatosť, cieľavedomosť, vytrvalosť, schopnosť ovládať sa, zvládnuť úspech aj vyrovnať sa s neúspechom.

Dodržiavaním pravidiel pestovať morálne zásady.

Úlikáda má charakter celoročnej súťaže. Každý mesiac (spravidla poslednú stredu v mesiaci v rámci rekreačného dňa) pripraví jedno oddelenie súťažnú disciplínu, v ktorej si zmerajú svoje sily všetci „Úlikáči“. Príprava prebieha vždy na začiatku školského roku, kedy si vychovávateľky určia, v ktorom mesiaci a akú športovú disciplínu zrealizujú. Termíny konania jednotlivých aktivít s menami zodpovedných vychovávateľiek sú uvedené v Pláne príležitostných akcií ŠKD na daný školský rok. Uvedené termíny sa v prípade nepriaznivého počasia môžu meniť. Konkrétne úlohy a zodpovednosť za ich plnenie bližšie určí zodpovedná vychovávateľka pred konaním každého kola Úlikády.

Realizácia projektu:

Aktivity sa realizujú na školskom dvore za sprievodu hudby a moderátorky, zodpovednej vychovávateľky, preto o nás vie celá škola a blízke okolie. Obsahom sú jednoduché pohybové aktivity, ktoré zodpovedajú možnostiam a schopnostiam detí mladšieho školského veku. Deti ich vykonávajú individuálne, vo dvojiciach alebo v družstvách s využitím rôznych športových potrieb. Pravidlá sú presne určené a o ich dodržiavanie dbá vychovávateľka. Hodnotenie je objektívne, nakoľko pri každej disciplíne sa meria čas alebo vzdialenosť. Deti súťažia v jednotlivých kategóriách – prváci, druháci, tretiaci a štvrtáci medzi sebou. Deti majú vopred napísané meno na farebných listoch podľa jednotlivých kategórií. Napr. biele listy majú prváci, žlté listy majú druháci atď. Farebné rozdelenie urýchli vyhodnocovanie. Obtiažnosť jednotlivých disciplín, napr. výška prekážok, veľkosť lopty, je prispôbená veku detí. Po každom kole Úlikády sú vyhlásené výsledky a najúspešnejší „Úlikáči“ v každej kategórii vystúpia na stupne víťazov a sú ocenení medailami, ktoré vyrobili deti. Medaily im

odovzdáva spravidla riaditeľka alebo zástupkyňa riaditeľky školy. Keďže ide o celoročnú súťaž, deti zbierajú aj olympijské body, ktoré zapisujeme do tabuľky a následne zverejňujeme na nástenkách aj na internetovej stránke školy. Vyhodnotenie celoročnej súťaže sa uskutočňuje pred koncom školského roku v rámci zábavného popoludnia spojeného s karnevalom a inými zábavnými aktivitami. Najúspešnejší „Úlíkáči“ v každej kategórii získajú „naozajstné“ medaily, diplomy a vecné ceny.

Počas mojej dlhoročnej praxe v ŠKD sa mi neustále potvrdzuje, že deti rady súťažia. Každá súťaž má však nielen víťazov, ale aj porazených. Aby sa tieto deti zapojili do súťaže aj nabudúce, nesmieme zabudnúť na ocenenie ich snahy, za dodržiavanie pravidiel, za povzbudzovanie kamarátov a pod. Súťažný charakter Úlíkiády umožňuje uspokojiť aj potrebu úspechu a seberealizácie. Samozrejme úspešní sú len niektorí, ale forma Úlíkiády dáva každý mesiac novú príležitosť byť úspešným. Vždy je za čo pochváliť. Neúspech možno využiť ako motiváciu k pohybovým aktivitám pred ďalšou Úlíkiádou s cieľom rozvíjať svoje schopnosti a zlepšiť svoj výkon. Odporúčam vyhodnocovať jednotlivé kolá aj v rámci oddelenia, aby úspech zažili viacerí, čím sa zvýši ich motivácia znovu sa zapojiť do súťaže. Deti sú motivované aj možnosťou porovnávať sa navzájom a tiež so sebou (aktuálny výkon s predchádzajúcim výkonom), spoznávať svoje možnosti a tiež participáciou na príprave jednotlivých kôl. Navrhujú súťažné disciplíny, na úvod môžu pripraviť krátky program, vyrobiť medaily, pripraviť športové potreby a upraviť športovisko, pomáhať pri vyhodnocovaní.

Nesmieme zabudnúť, že súťaženie je prostriedkom, nie cieľom výchovno-vzdelávacej činnosti.

Práca s pojmovou mapou

Názov aktivity: Myšlienková mapa podstatných mien

Autorka: Jana Körtvélyesiová

Odporúčaná veková skupina: 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 2 x 45 minút (najlepšie na pokračovanie dva dni za sebou)

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Príprava na realizáciu:

Je dôležité si uvedomiť, v akom čase a s akým počtom detí budete aktivitu robiť. Pri väčšej skupine robievame myšlienkové mapy na tabuľu. Je dôležité zabezpečiť si širšiu škálu farebných popisovačov na tabuľu.

Pri menšej skupine tvoríme na veľký výkres A1.

1. deň**Motivácia:**

Rozhovorom o vzdelávacích úspechoch alebo aj neúspechoch navodíme tému, ktorú chceme preniesť do myšlienkovkej mapy. V našom prípade tejto časti predchádzal môj rozhovor s pani učiteľkou, ktorá ma informovala, že majú deti problém s určovaním podstatných mien. Po spoločnom dohovore som sa rozhodla, že si vytvoríme myšlienkovú mapu.

Časová dotácia rozhovoru s deťmi bola 10 minút.

Realizácia:

Deti sa zdôverili, že majú problém s určovaním slovných druhov. Ponúkla som im, že si vytvoríme myšlienkovú mapu, ale najskôr si musíme urobiť prípravu. Deti sa už s myšlienkovými mapami stretli aj pri iných aktivitách. Používam ju aj pri rozvoji slovnej zásoby v rôznych TOV.

Z triednej knižnice sme vybrali rôzne knihy a v troch skupinách začali deti vypisovať slová – podstatné mená z textu (max. 20). Pred tým sme si pripomenuli otázku Nominatívu Kto? Čo?

Našou úlohou bude spoločne sa učiť, aj z chýb. Zároveň som ich požiadala, aby sa snažili pracovať potichu s ohľadom na ostatné skupiny.

Na aktivitu dostali deti 20 minút.

Po ukončení tejto úlohy skupiny spoločne prezentovali slová, ktoré vybrali a s komentárom, medzi aké podstatné mená by slovo zaradili (všeobecné, vlastné).

2. deň**Motivácia:**

Krátkym rozhovorom sme si pripomenuli aktivity z predchádzajúceho dňa.

Časová dotácia rozhovoru bola 5 minút.

Realizácia:

Deti si pripravili písacie potreby a sadli si na koberec do kruhu okolo pripraveného papiera. Spoločne sme si zopakovali, čo už vieme o podstatných menách:

- ✓ Delenie na všeobecné a vlastné
- ✓ Určovanie čísla
- ✓ Určovanie rodu

Na mape sme tieto informácie zapísali. Postupne sme ich začali rozvetvovať. Deti navrhli, aby sme základné delenie oddelili čiarou a mohli tam potom písať aj príklady. (pozri: Príloha č. 4, Obr. 1)

Určovanie gramatických kategórií podstatných mien týmto spôsobom im nerobilo problémy.

V záverečnom rozhovore (10 minút) sme sa spolu porozprávali o tvorbe mapy, o tom, či im takáto pomôcka uľahčí učenie a či by boli schopní vytvoriť si ju aj pre ostatné slovné druhy.

Zhodnotenie:

Myšlienkové mapy možno využiť pri plánovaní aktivít i komunikácii k témam vzájomných vzťahov a atmosféry v ŠKD:

- ✓ Čo chcem robiť v ŠKD.
- ✓ Čo chcem zažiť v ŠKD.
- ✓ Rozpoznáme šikanovanie?
- ✓ Krásy nášho mesta.
- ✓ Čo sa sluší?
- ✓ Čo sa nesluší?

Deti sa po návrate do škôl v postcovidovom období snažili opäť socializovať, nachádzať si svoje miesto v kolektíve a v neposlednom rade opäť prijať školu ako súčasť svojho života. Bolo a je veľmi náročné nadchnúť ich pre nejakú spoločnú aktivitu, ktorá v sebe skrýva niečo, čo pripomína učenie. Majú potrebu hrať sa, športovať, rozprávať sa a oddychovať.

Aj napriek tomu sa počas tejto aktivity postupne zapojili takmer všetci. Zo skupiny 24 detí sa odmietli zapojiť len dvaja.

Deti zhodnotili, že je to zaujímavý spôsob učenia, a tým, že je myšlienková mapa farebná, ľahšie si pojmy zapamätajú. Uvítali, že je mapa viditeľne umiestnená v triede a môžu ju tak cez prestávku využiť na opakovanie.

Odporúčané zdroje:

BUZAN, T. 2017. *Myšlienkové mapy*. Brno: Bizbooks, 128 s. ISBN 978-80-5660-066-5.

<https://visibility.sk/blog/myslienkové-mapy-zefektivnia-pracu-a-nakopnu-kreativitu/>

<https://www.excellens.sk/index.php/slovník/myslienkové-mapy>

<https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/441/opakovanie-pomocou-myslienkových-map>

https://deviataci.files.wordpress.com/2013/04/del_c.jpg

Názov aktivity: Myšlienková mapa – Čo chcem robiť v ŠKD

Autorka: Janka Körtvélyesiová

Odporúčaná veková skupina: 2. – 4. ročník

Časová dotácia aktivity: 30 minút

REALIZÁCIA AKTIVITY A ZDROJE

Metódu brainstormingu využívam už veľmi dlho. Deti sa počas nej uvoľnia a dajú priestor fantázii. Od druhého ročníka ju prepájam s myšlienkovou mapou práve v úvode školského roku. Elektronická triedna kniha umožňuje editovať plán činnosti veľmi jednoducho a zároveň efektívne.

V septembri asi po týždni zoznamovania a pozorovania predstavím deťom na tabuli základ myšlienkovkej mapy. Ponuka tvorí oblasti, v ktorých sa vieme reálne pohybovať, a tak umožniť realizáciu týchto nápadov. Pomocou dataprojektoru deti na tabuli vidia základ a ja postupne zapisujem ich návrhy. Spoločným rozhovorom o ich zážitkoch z minulého školského roku a prepojením nových nápadov spolu tvoríme mapu činností v našom oddelení školského klubu. (pozri: Príloha č. 4, Obr. 2 – 3)

Počas celej aktivity spolu rozoberáme realnosť, resp. možnosť realizácie. Do mapy sa tak napríklad nedostali nápady ako:

- ✓ Návšteva kúpaliska (vysvetlili sme si riziko úrazu, nedostatok dozoru a problém s plaveckou zdatnosťou).
- ✓ Lyžovanie, bicyklovanie (rovnako ako v predchádzajúcom bode, okrem toho všetci nemajú lyže, bicykel).

Keď je mapa hotová, umiestnime ju v triede a počas roka na ňu pripisujeme dátum realizácie. Aktivity, ktoré robíme opakovane, vyhodnotíme na konci školského roku.

Pojmovú mapu aktualizujeme. Tento rok nám pribudla aktivita, ktorú sme realizovali úplne spontánne. Bol to list Petre Vlhovej, ktorý sme písali v deň, keď získala zlatú olympijskú medailu. Deti písali krátke postrehy z toho, čo prežívali, keď videli prenos v televízii. Z týchto textov sme vytvorili list, ktorý deti odovzdajú prostredníctvom riaditeľa AŠS Dukla, pána Mateja Tótha, ktorý je aj rodičom a priateľom našej školy.

ZÁVER

Všetkým deťom školského klubu, vychovávateľkám a vychovávateľom prajeme príjemné chvíle pri spoločných aktivitách v školskom klube detí. Veríme, že si medzi aktivitami nájdete množstvo inšpirácií, vďaka ktorým zmysluplne obohatíte popoludňajší čas v kluboch a podporíte nimi u detí pozitívny vzťah nielen k sebe samým, ale aj k sebe navzájom.

OBRAZOVÉ PRÍLOHY

Príloha č. 1: Dramatická výchova – výroba bábok

Obr. 1: Príklad jednoduchej prstovej bábkы (Ľubica Loučičanová)

Obr. 2: Príklad prstovej bábkы s kužel'om (Ľubica Loučičanová)

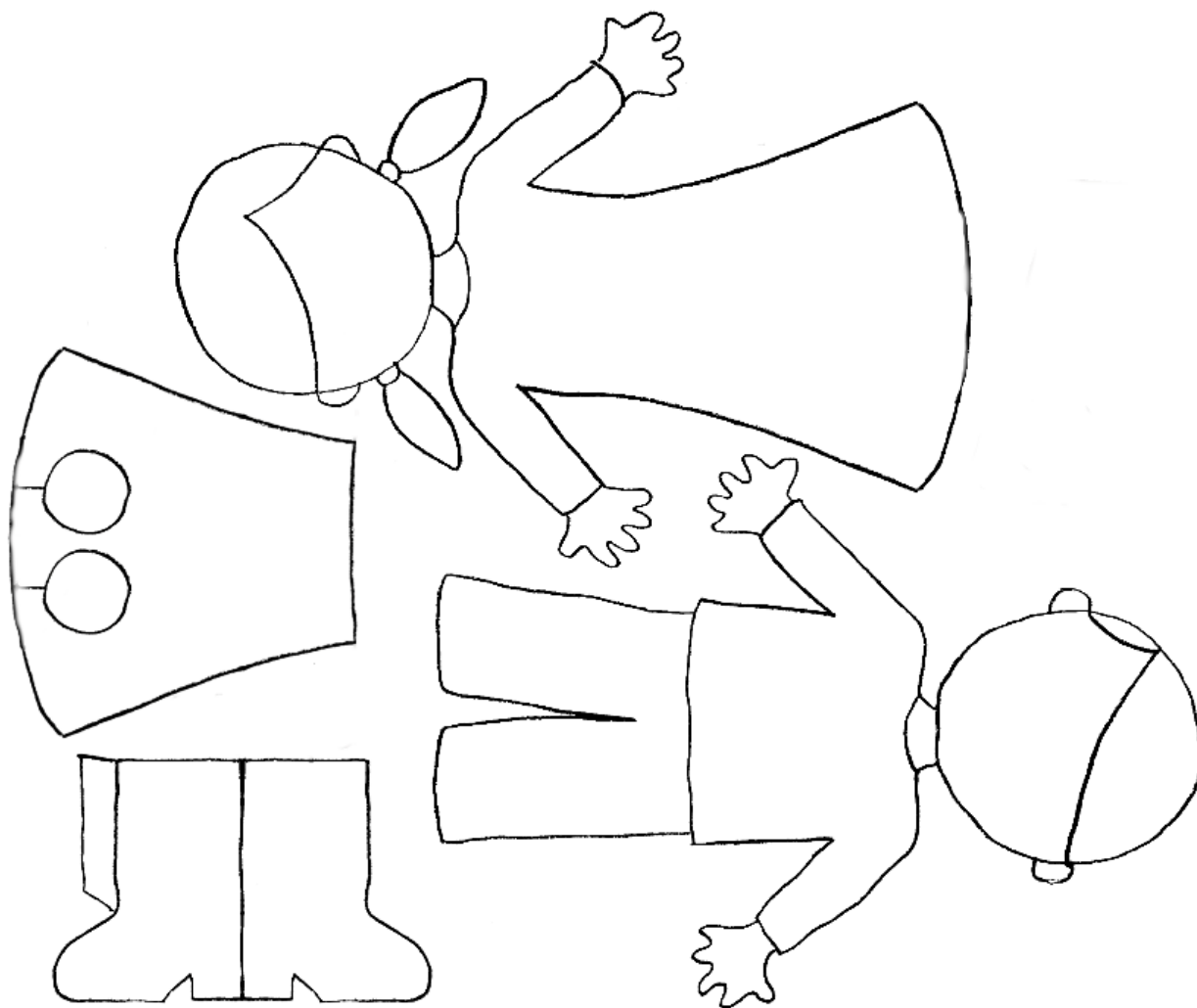
Obr. 3a: Príklad náladovej bábk
(Ľubica Loučičanová)

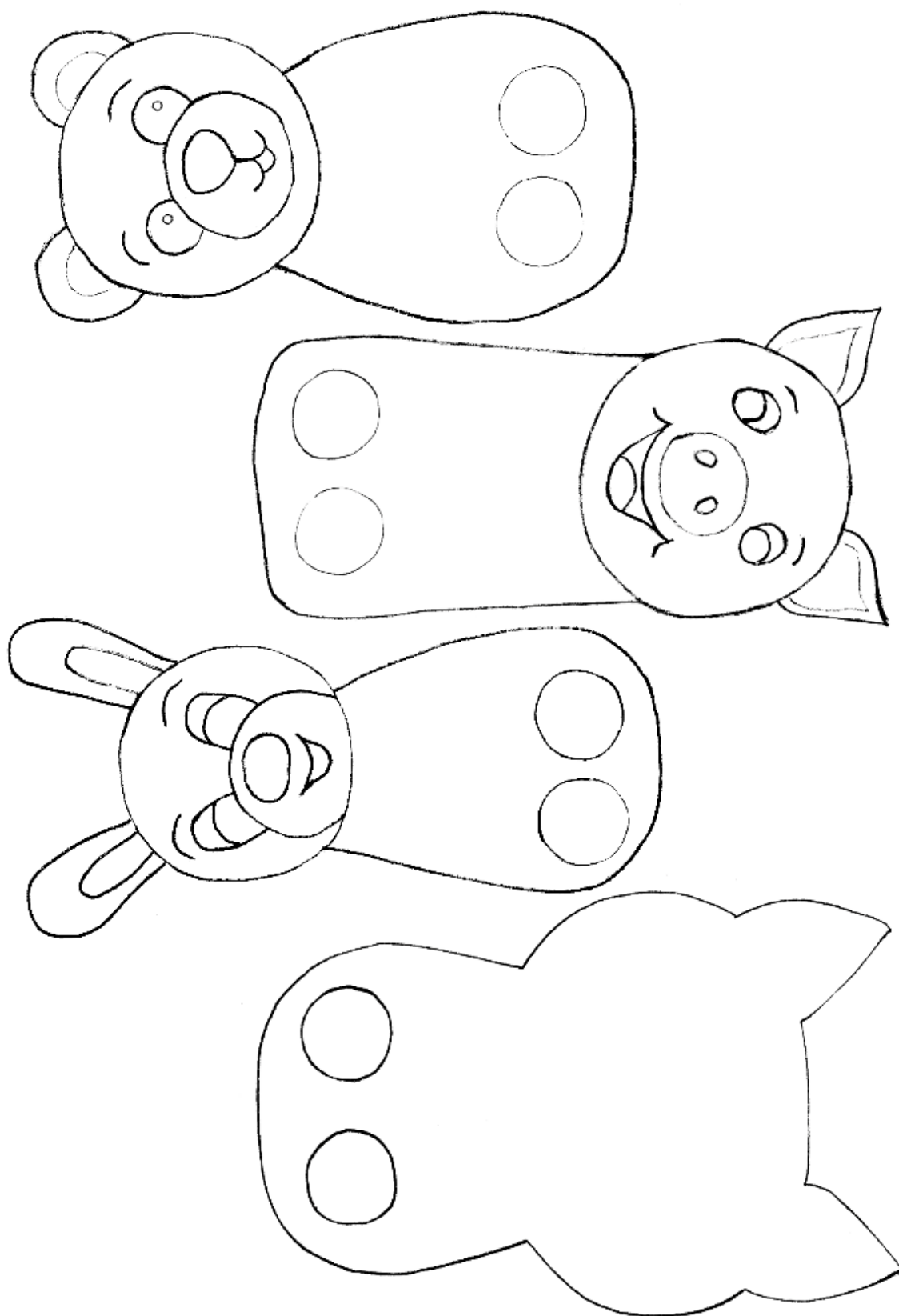
Obr. 3b: Príklad náladovej bábk
(Ľubica Loučičanová)

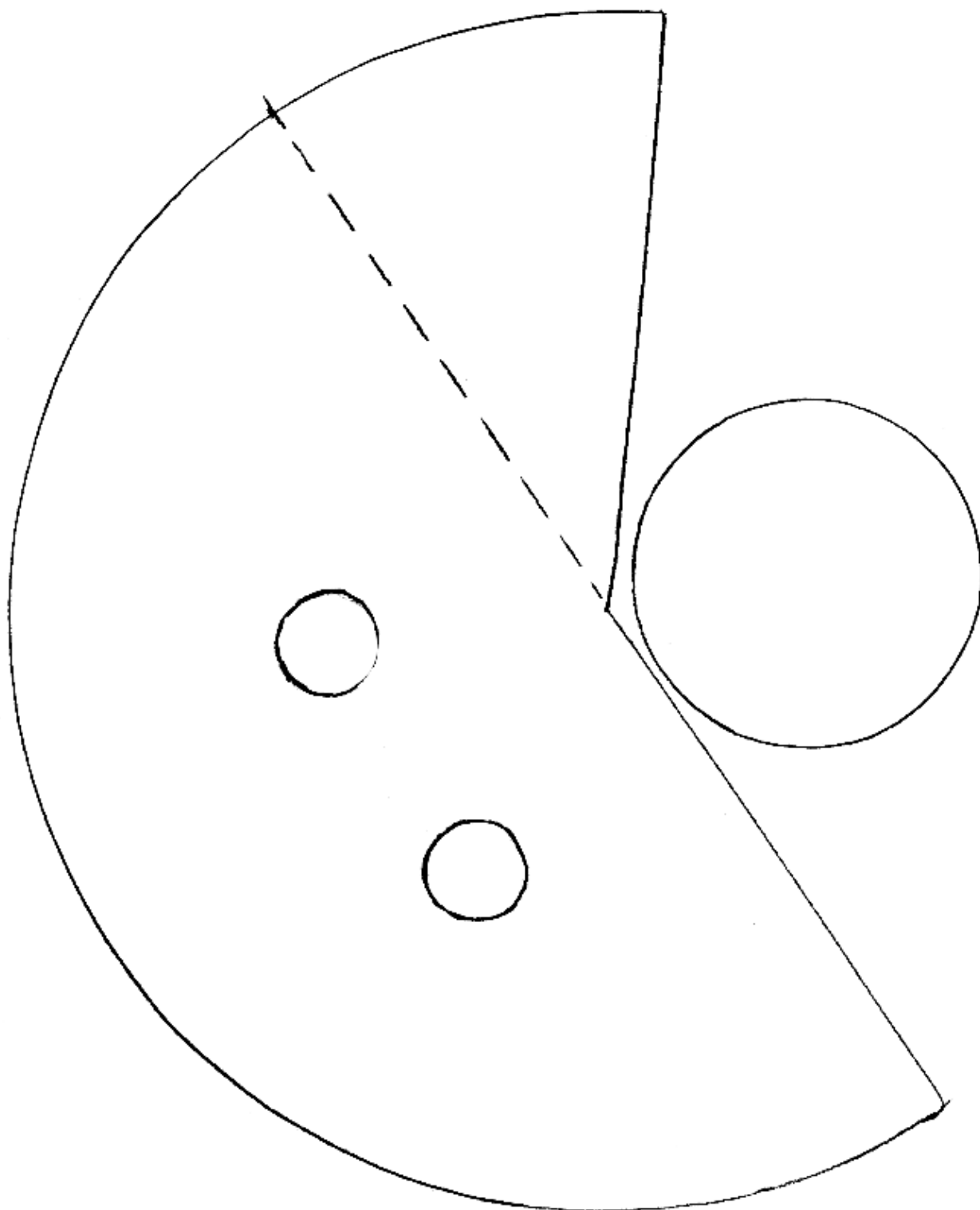
Obr. 4: Makety jednoduchých prstových bábok (Ľubica Loučičanová)

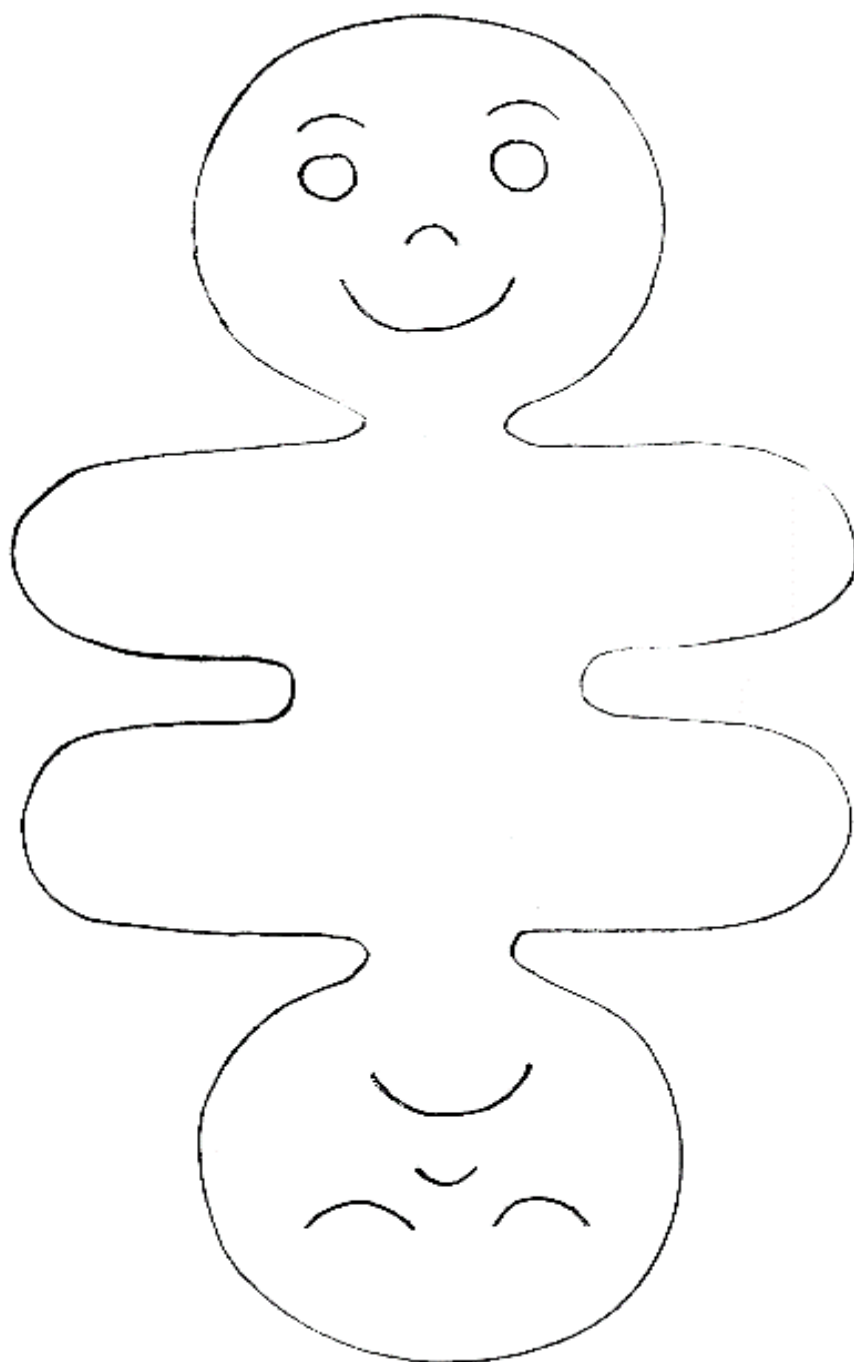
Obr. 5: Makety prstových bábok (Ľubica Loučičanová)

Obr. 6: Maketa prstovej bábkы s kužel'om (Ľubica Loučičanová)

Obr. 7: Maketa náladovej bábk (Ľubica Loučičanová)

Obr. 8: Príklady jednoduchých maňušiek (Paulínka H., 3,5 r., Ľubica Loučičanová)

Obr. 9: Príklad maňušky s kaširovanou hlavou (Ľubica Loučičanová)

Obr. 10a: Príklady ponožkových maňušiek
(Mgr. Janka M., ZŠ s MŠ Moyzesa v Žiari
nad Hronom)

Obr. 10b: Príklady ponožkových maňušiek
(Mgr. Janka M., ZŠ s MŠ Moyzesa v Žiari
nad Hronom)

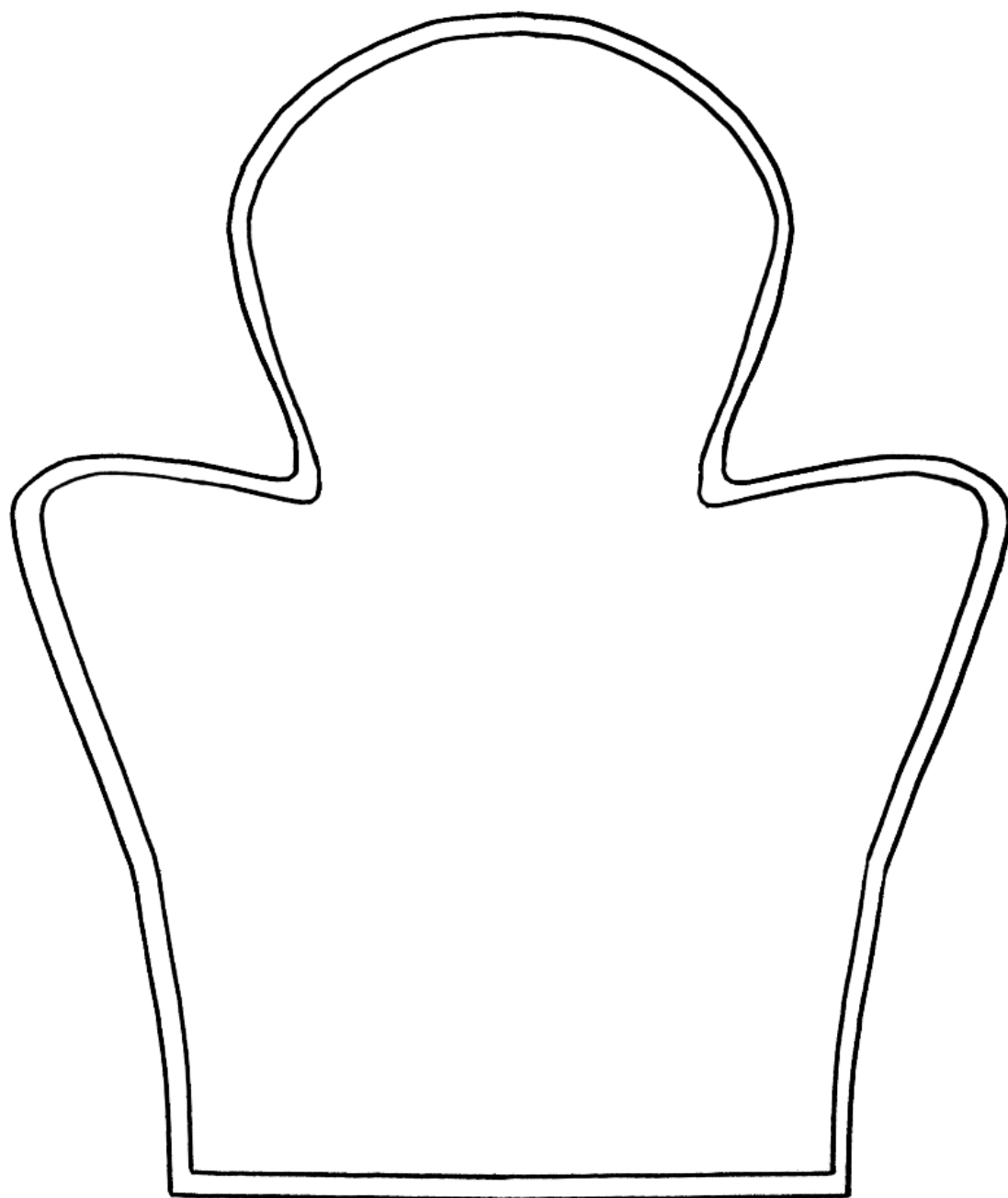
Obr. 10c: Príklady ponožkových maňušiek
(Mgr. Janka M., ZŠ s MŠ Moyzesa
v Žiari nad Hronom)

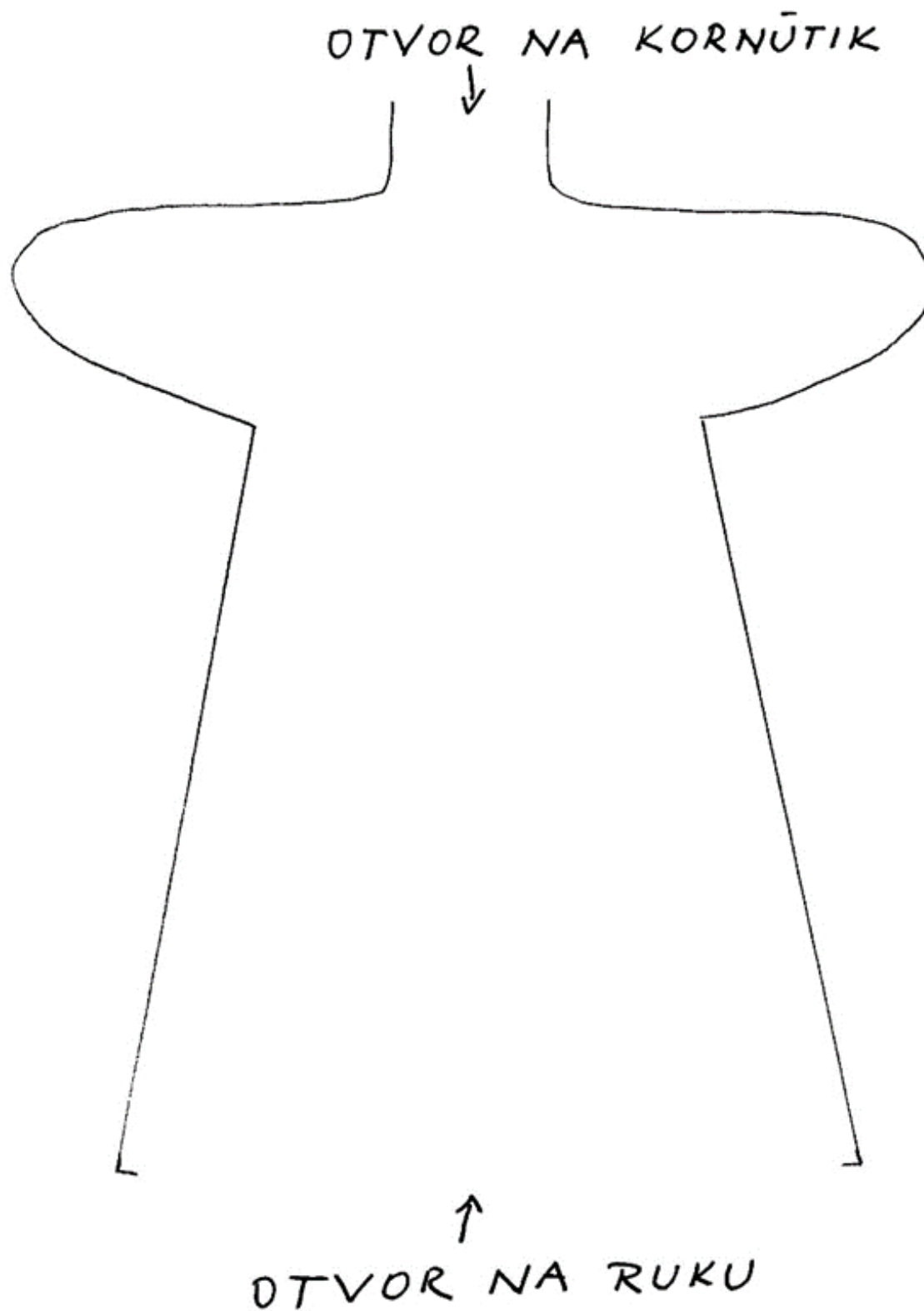
Obr. 10d: Príklady ponožkových maňušiek
(Mgr. Janka M., ZŠ s MŠ Moyzesa
v Žiari nad Hronom)

Obr. 11: Maketa jednoduchej maňušky a výstuže (Ľubica Loučičanová)

Obr. 12: Tvar maľušky s kaširovanou hlavou (A4) (Ľubica Loučičanová)

Príloha č. 2: Environmentálna a regionálna výchova

Obr. 1: Cesta k pitnej vode: brainstorming (Lucia Purdová)

Obr. 2: Cesta k pitnej vode: guľôčky z plastelíny (Lucia Purdová)

Obr. 3: Vznik oblakov (Lucia Purdová)

Príloha č. 3: Výtvarná a pracovná výchova

Obr. 1: Enkaustika A (Zuzana Kubeková)

Obr. 2: Enkaustika B (Zuzana Kubeková)

Obr. 3: Enkaustika C (Zuzana Kubeková)

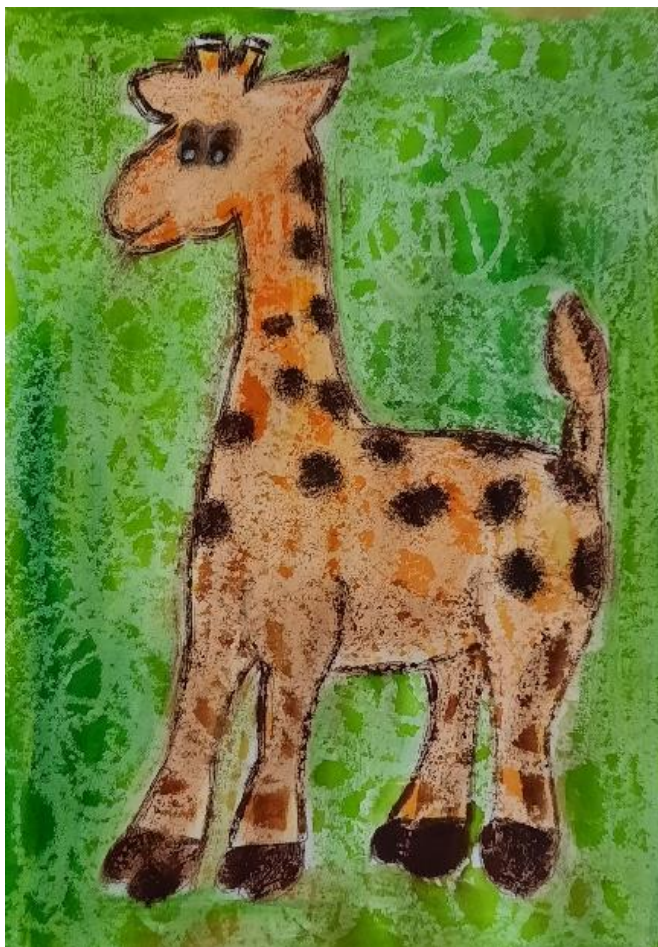
Obr. 4: Fragmentovaná maľba: papagáj (Zuzana Kubeková)

Obr. 5: Fragmentovaná maľba: tulipány (Zuzana Kubeková)

Obr. 6: Fragmentovaná maľba: žirafa (Zuzana Kubeková)

Obr. 7: **Maľovanie na alobal: čajník** (Zuzana Kubeková)

Obr. 8: **Kaširovaná mačička** (Ingrid Téglásová)

Obr. 9: Obrázky vytvorené z prírodín A (Ingrid Téglásová)

Obr. 10: Obrázky vytvorené z prírodín B (Ingrid Téglásová)

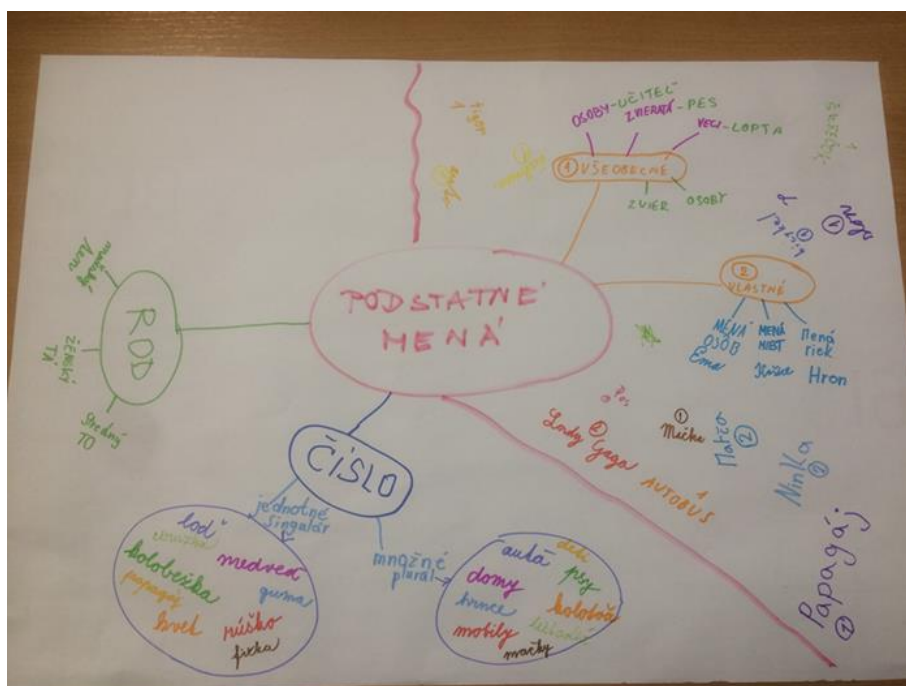

Obr. 11: Obrázky vytvorené z prírodnín C (Ingrid Téglásová)

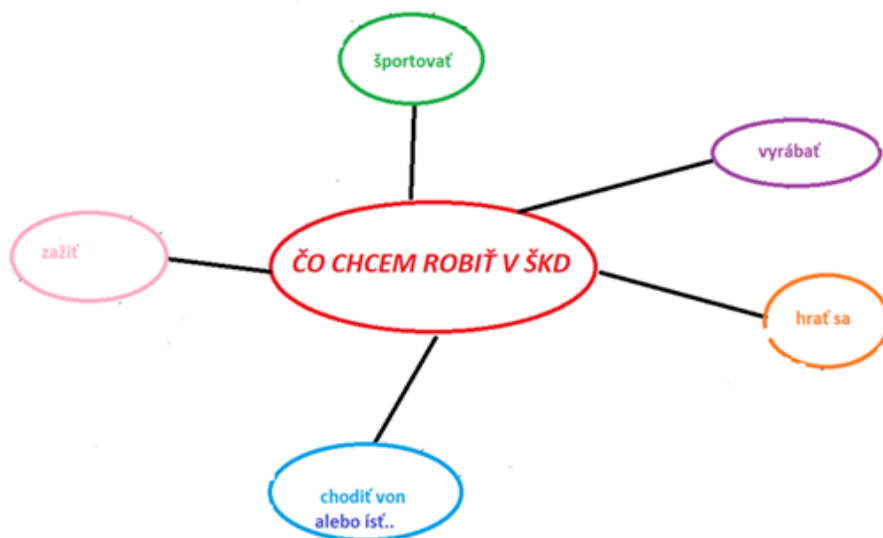

Príloha č. 4: Práca s pojmovou mapou

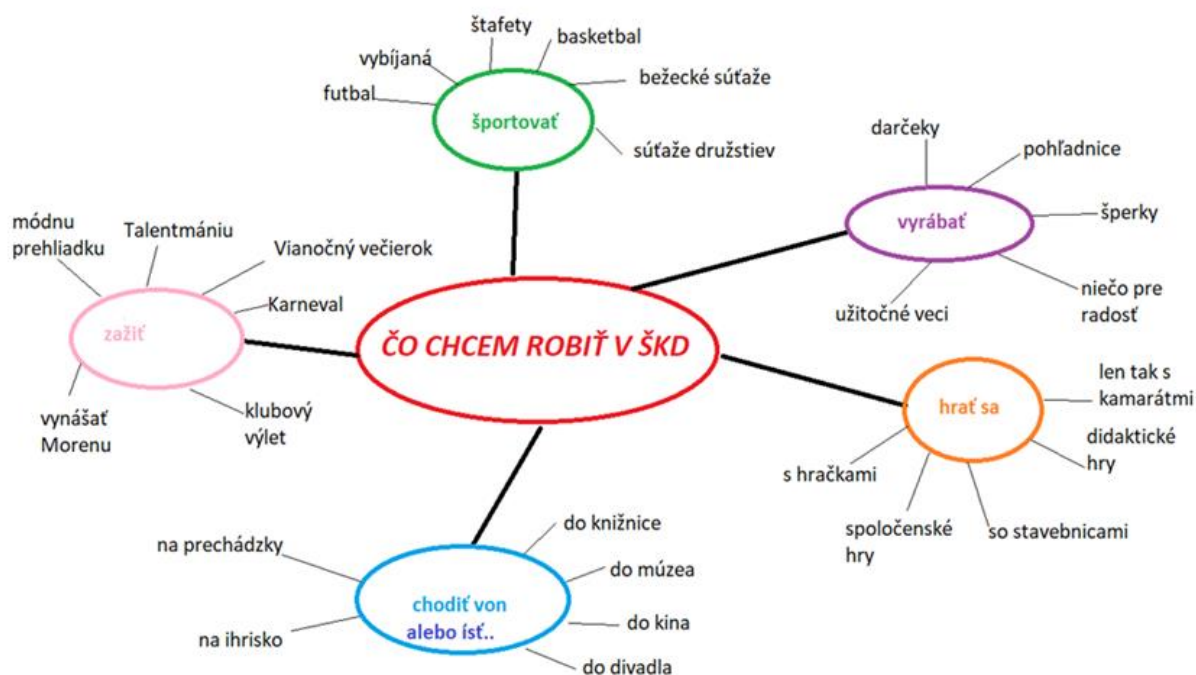
Obr. 1: Myšlienková mapa podstatných mien (Janka Körtvelyésiová)

Obr. 2: Myšlienková mapa – Čo chcem robiť v ŠKD A (Janka Körtvelyésiová)

Obr. 3: Myšlienková mapa – Čo chcem robiť v ŠKD B (Janka Körtvelyésiová)

Vydané Štátnym pedagogickým ústavom v rámci realizácie Plánu obnovy a odolnosti, ktorý je financovaný Európskou úniou – NextGenerationEU.

PLÁN [OBNOVY]

ISBN kód: 978-80-8118-285-3
EAN kód: 9788081182853